

Krz-39/08-221.

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

Županijski sud u Osijeku u vijeću za ratni zločin sastavljenom od sudaca tog suda, suca Krahulec Damira kao predsjednika vijeća, suca Drage Grubeša i Maria Kovača kao članova vijeća uz sudjelovanje Križanović Suzane kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv I opt. Pavlović Stojana i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva iz Osijeka br. K-DO-8/03. od 19. ožujka 2004.g., nakon održane i zaključene glavne i javne rasprave u nazočnosti zamjenika Županijskog državnog odvjetnika iz Osijeka Križevac Dražena, I opt. Stojana Pavlović zastupanog po branitelju Dubravku Marjanović odvjetniku iz Osijeka, II opt. Urukala Đure zastupanog po braniteljici Sibili Jagar odvjetnici iz Osijeka i III opt. Berberović Branka zastupanog po braniteljici Dubravki Pešo odvjetnici iz Osijeka, dana 7. srpnja 2009. godine

presudio je

I opt. STOJAN PAVLOVIĆ, zv. "Gavrić", rođen 21. studenog 1943. godine u Popovcu, sina Danila i Milice rođene Gavrić, s prebivalištem u Popovcu, VI. Nazora br. 82, Srbina, državljanina RH, poljoprivrednika sa završenom osnovnom školom, oženjen Radmilom, oca dvoje punoljetne djece, vlasnika kuće i 20 jutara zemlje, bivšu JNA služio 1963.g. u Valjevu, bez čina i odlikovanja, ne vodi se u evidenciji Ureda za obranu Beli Manastir, neosuđivan, ne vodi se drugi kazneni postupak

II opt. ĐURO URUKALO sin Nikole i Marije rođene Vujko, rođen 6.5.1937.g. u Bratiškovcima, prebiva u Popovcu, V. Nazora 18, Srbin, državljanin RH, završio srednju školu, po zanimanju krojač, nezaposlen, oženjen Milkom, otac dvoje punoljetne djece, srednjeg imovnog stanja, bivšu JNA služio 1957. u Ljubljani, bez čina, bez odlikovanja, neosuđivan, vodi se drugi kazneni postupak kod Općinskog suda Beli Manastir zbog kaznenog djela otuđenja tuđe stvari

III opt. BRANKO BERBEROVIĆ zv. "Trta", sin Velimira i Vukosave rođene Bačvanin, rođen 4.9.1960.g. u Osijeku, prebiva u Popovcu, I. Galinca Cice br. 40, Srbin, državljanin RH, završio osmogodišnju školu, po zanimanju zemljoradnik, oženjen Stanom, bez djece, srednjeg imovinskog stanja, oslobođen služenja vojnog roka u JNA, ne vodi se u evidenciji Ureda za obranu Beli Manastir, neosuđivan, ne vodi se drugi kazneni postupak

krivi su

što su:

I okr. Stojan Pavlović, II okr. Đuro Urukalo i III okr. Branko Berberović-zajedno

1) u razdoblju od mjeseca kolovoza 1991. godine do kraja 1996. godine u baranjskom selu Popovac s većinskim hrvatskim stanovništvom, kao sudionici oružane pobune lokalnog srpskog stanovništva protiv ustavnopravnog poretka Republike Hrvatske nakon što su tzv. JNA i lokalne pobunjeničke snage protjerale iz Baranje legalna tijela državne vlasti i okupirale Baranju, pridružili se Štabu Teritorijalne obrane Popovac kao novom tijelu mjesne vlasti i jedinicama Teritorijalne obrane Popovac, u kojem Štabu je I opt. Stojan Pavlović bio član Štaba i predsjednik odbora za zbrinjavanje izbjeglih osoba pri Mjesnoj zajednici Popovac, II opt. Đuro Urukalo bio član Štaba i obnašao dužnost načelnika civilne zaštite Popovac, a III opt. Branko Berberović bio pripadnik Teritorijalne obrane, u nakani da na području Popovca onemoguće opstanak nesrpskom stanovništvu, protjeraju ga iz sela Popovac, i učine etnički čistim srpskim područjem, sudjelovali u radu Štaba u kojem su se donosile odluke i obavljali zadaci u cilju ostvarenja tih odluka kojima je civilno nesrpsko stanovništvo Popovca, kao i stanovništvo srpske narodnosti koje nije prihvaćalo ciljeve i zadatke Štaba izvrgnuto fizičkom i psihičkom zlostavljanju, ispitivanju, premlaćivanju i mučenju, pucanju iz streljačkog oružja i bacanju eksplozivnih naprava na kuće, tjeranju na prisilni rad i uključivanje u teritorijalnu obranu i rad Štaba, držanju u svojstvu talaca, te raznim drugim oblicima zastrašivanja, postupajući tako suprotno odredbama čl. 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata, odredbama čl. 4, 5, 13. i 17. Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II) i čl. 51. st. 1, 2. i 3. Dopunskog Protokola Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I), pa je uslijed navedenih represivnih mjera najveći dio nesrpskog stanovništva Popovca morao napustiti svoje domove i pobjeći na slobodni dio Republike Hrvatske, pri čemu su optuženici, pojedinačno sudjelujući u ostvarenju zajedničkih odluka i zajedničkih ciljeva učinili slijedeće:

I opt. STOJAN PAVLOVIĆ

b) točno neutvrđenih dana u razdoblju od konca ljeta 1991.g. do konca travnja 1994.g. u Popovcu, u više navrata naredio da se u Štab Teritorijalne obrane Popovac privede mještani Popovca Proka Radivojević, te ga i sam pozvao u mjesni ured Popovca, pa mu u prostorijama Štaba i mjesnog ureda govorio da se kao Srbin mora priključiti radu Štaba i Teritorijalne obrane inače da je izdajica i da će mu kuća biti minirana,

c) točno neutvrđenog dana u razdoblju od 22.kolovoza do 22. rujna 1991.g. naložio članovima Štaba Teritorijalne obrane Popovac Svetomiru Milanoviću i Josipu Stankoviću da mještana Stjepana Šumigu prisile da im kaže gdje je sakrio oružje, nakon čega su ovi članovi Štaba, došavši naoružani u njegovu obiteljsku kuću, Stjepana Šumigu snažno stisnutim šakama izudarali po cijelom tijelu, te mu prislanjali cijev pištolja na glavu i truh i snažno stisnutim šakama udarali po glavi i tijelu, tražeći od njega da im prizna gdje je sakrio oružje,

d) tijekom mjeseca studenog 1991.g. u prostorijama Štaba TO Popovac, zajedno s ostalim članovima navedenog Štaba ispitivao mještanina Popovca Zvonka Arlavog o aktivnostima Hrvata u mjestu Popovac, za koje vrijeme je Zvonka Arlavog stisnutim šakama snažno po glavi tukao prisutni pripadnik TO Popovac,

f) dana 18. prosinca 1991.g.nakon što je na ispitivanje o posjedovanju oružja u Štab Teritorijalne obrane bio priveden mještanin Popovca Dragutin Posavec, otvorenim dlanom udario ga po licu, a potom dopustio da ga član Štaba Dragiša Vučenić nogom udari u trbuh, te da ga prisutni pripadnik Teritorijalne obrane Popovac odvede u obližnju napuštenu kuću i snažno pretuče metalnom šipkom po cijelom tijelu,

II opt. ĐURO URUKALO

g) u razdoblju od početka 1992.g. do kraja 1996.g., sačinjavao popise preostalih mještana hrvatske nacionalnosti u Popovcu, te na temelju tih popisa izdavao naredbe popisanim Hrvatima da moraju obavljati prinudne radove kopanja rovova za vojne potrebe, branja kukuruza, kao i druge poslove u Popovcu i njegovoj okolini koje su s ostalim Hrvatima morali obavljati i Ivan Plešć, Stjepan Šumiga, Željko Jurčec, Robert Gajšek, Franjo Androidić, Stjepan Jug, Valent Žganjer, Dragica Žganjer, Josip Kunović i Stevan Čizmar,

h) u razdoblju od početka 1992. do kraja 1996.g. u više navrata pripadnicima Teritorijalne obrane Popovac izdavao naredbe da se preostali muškarci hrvatske nacionalnosti u Popovcu tijekom borbenih djelovanja na području Baranje noću privode i pod oružanom stražom kao taoci drže u Domu Mjesne zajednice Popovac, te i sam u tim prilikama naoružan čuvao privedene mještane i zajedno s drugim stražarima govorio im da će biti pobijeni ukoliko netko od srpskih boraca bude stradao,

III opt. BRANKO BERBEROVIĆ

i) u razdoblju od 23. kolovoza do 24. prosinca 1991.g., u više navrata mještanki Popovca Slavici Gudlin, uperivši u nju pušku, govorio da će ju ubiti i da ju više ne grije hrvatsko sunce,

j) točno neutvrđenog dana od 23. kolovoza do konca 1991.g., u autobusu u kojem se nalazilo više mještana Popovca hrvatske nacionalnosti, među kojima i Dragica Žganjer, vikao vozaču autobusa "stani da likvidiramo te Hrvate".

k) u razdoblju početka mjeseca rujna do kraja listopada 1991.g., došavši naoružan vatrenim oružjem s pripadnikom Štaba Teritorijalne obrane Popovac Milanom Šarićem u obiteljsku kuću Stjepana Hertarića, naredio ovome da pođe s njima u prostorije Štaba ne navodeći mu razloge privođenja, pa kada je Stjepan Hertarić izašao iz svoje kuće više puta ga snažno udario otvorenim dlanom u glavu, a potom ga odveo u Štab gdje su ga ispitivali i tukli prisutni pripadnici Štaba i natjerali ga da u dvorištu Štaba spali zastavu Republike Hrvatske, a kada je Stjepan Hertarić po naredbi dežurnog pripadnika Teritorijalne obrane oprao pod u prostoriji Štaba, u nakani da ga ponizi, blatnim čizmama hotimice isprljao pod, te imenovanom naredio da ga ponovno opere,

l) tijekom mjeseca rujna 1991.g. susrevši mještanina Popovca Stjepana Šumigu na prisilnom radu krunjenja kukuruza, nakon što mu je član Štaba Teritorijalne obrane Dragiša

Vučenović rekao da bi Stjepana Šumiga i Željka Jurčeca trebalo pretući istome prišavši naoružan i s kliještima zataknutim za pojas rekao da će mu kliještima počupati zube nakon čega je, kao i sličnih događaja, Stjepan Šumiga u strahu za svoj život napustio mjesto Popovac i prešao na slobodni dio Republike Hrvatske,

m) točno neutvrđenog dana u razdoblju od mjeseca svibnja do kraja kolovoza 1995.g., u prostorijama Štaba Teritorijalne obrane Popovac, nakon što je u navedeni Štab bio priveden Ivan Blešć, istoga više puta snažno otvorenim dlanom udario u glavu,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba nečovječno postupali prema civilnom stanovništvu, nanosili im ozljeđe tjelesnog integriteta i zdravlja, provodili raseljavanje, primijenjivali mjere zastrašivanja i terora, uzimali taoce, prinuđivali na službu u oružanim snagama neprijateljske sile, provodili protuzakonita zatvaranja i prinuđivali na prinudni rad,

pa su time djelom pod točkom 1) I opt. Stojan Pavlović, II opt. Đuro Urukalo i III opt. Branko Berberović počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratni zločin protiv civilnog stanovništva, opisano i kažnjivo po čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakone Republike Hrvatske

Pa se I opt. Pavlović Stojan za učin kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH uz daljnju primjenu odredbe čl. 38.(čl. 42.) točka 2. u svezi čl. 39. (čl. 43) st. 1. t. 1. OKZ RH (NN/ br. 31/93)

o s u đ u j e

NA KAZNU ZATVORA u trajanju od 3 (tri) godine.

Temeljem čl. 63. KZ I optuženom se vrijeme provedeno u pritvoru od 5. ožujka 2003.g. pa do 8. travnja 2004.g. ima uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

Pa se II opt. Urukalo Đuro za učin kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH uz daljnju primjenu odredbe čl. 38.(čl. 42.) točka 2. u svezi čl. 39. (čl. 43) st. 1. t. 1. OKZ RH (NN/ br. 31/93)

o s u đ u j e

NA KAZNU ZATVORA u trajanju od 2 (dvije) godine.

Temeljem čl. 63. KZ II optuženom se vrijeme provedeno u pritvoru od 5. ožujka 2003.g. pa do 8. travnja 2004.g. ima uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

Pa se III opt. Berberović Branko za učin kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH uz daljnju primjenu odredbe čl. 38.(čl. 42.) točka 2. u svezi čl. 39. (čl. 43) st. 1. t. 1. OKZ RH (NN/ br. 31/93)

o s u d u j e

NA KAZNU ZATVORA u trajanju od 1 (jedne) godine i 6 (šest) mjeseci.

Temeljem čl. 63. KZ III opt. se vrijeme provedeno u pritvoru od 5. ožujka 2003.g. do 8. travnja 2004.g. ima uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

Temeljem čl. 122. st. 3. ZKP u svezi čl. 119. st. 2. točka 6) ZKP na ime troškova kaznenog postupka I optuženi je dužan platiti 3.000,00 kuna paušalne svote sudu, II optuženi 3.000,00 kuna paušalne svote sudu i III optuženi 3.000,00 kuna paušalne svote sudu.

Obrazloženje

Županijsko državno odvjetništvo iz Osijeka podiglo je optužnicu br. K-DO-8/03. od 19. ožujka 2004.g. protiv I opt. Pavlović Stojana, II opt. Urukalo Đure i III opt. Berberović Branka zbog kaznenog djela činjenično i pravno opisanog u izreci presude.

Iznoseći obranu I opt. Stojan Pavlović izjavljuje da su nakon uvođenja višestranačkog sistema u Republiku Hrvatsku počele provokacije dijela stanovništva Popovca koje je bilo hrvatske narodnosti. Netrpeljivost je rezultirala ubojstvima dviju osoba srpske nacionalnosti, a počinitelji kaznenih djela bile su osobe hrvatske narodnosti. Ti događaji utjecali su na stanovnike srpske nacionalnosti da se organiziraju u stranku SDS. On je bio član inicijativnog odbora prilikom formiranja te stranke. Angažirao se u organiziranju srpskog stanovništva u stranku SDS radi zaštite interesa srpskog naroda za područje mjesta Popovac, Branjina i Kneževo. Na osnivački sastanak bili su pozvani mještani hrvatske narodnosti koji su tome nazočili. Nakon toga je došlo do osnivanja stranke HDZ. Na osnivačku skupštinu stranke HDZ došao je osobno. Tijekom te skupštine izmjenjivali su se govornici koji su vrijeđali Srbe različitim pogrđnim nazivima. Dok je bio u dvorani netko je neprestano ispred njega mahao zastavom Republike Hrvatske. Ocijenivši to velikom provokacijom napustio je sjednicu kojom prilikom je bio ispraćen zvižducima prisutnih. Poslije toga došlo je do upada naoružanih pripadnika Zbora narodne garde iz Čeminca koji su pretraživali srpske kuće radi oružja. Došlo je do razdvajanja stanovništva tako da su u jednom dijelu Popovca obitavali Srbi, a u drugom Hrvati. Uzburkane strasti dovele su do međusobnog nepovjerenja i straha. Jednom prilikom opkolili su mu kuću naoružani Hrvati, naredili da podigne ruke, te izvršili osobnu pretragu i pretragu automobila, ali nisu ništa našli. Tog istog dana krećući se selom naišao je na barikadu na kojoj nije imao problema. Iz tih razloga odlučio je otpremiti obitelj u Sombor, a on se vratio i uključio u Teritorijalnu obranu.

1a) Na iseljavanje Hrvata iz Popovca nije nitko utjecao od mještana srpske nacionalnosti. Stanovnici srpske nacionalnosti u Popovcu postavili su barikade i zatvorili se u onaj dio Popovca koji je bio pretežno naseljen tim stanovništvom. Nitko od Srba nije dolazio u kuću stanovnika hrvatske nacionalnosti, nije ih tjerao, niti fizički ili psihički maltretirao. Hrvati su sami napuštali kuće zbog psihoze koja je u Popovcu stvorena kao rezultat cjelokupne situacije. Hrvati su mogli znati u svakom trenutku kakvo je stanje njihove imovine jer je postojala telefonska veza tako da se moglo znati što se događa u Popovcu. Kao i na ostalom području Baranje, tako je i u Popovcu organizirana civilna vlast jer je to zahtjevano iz Belog Manastira. Kako je radio u Mjesnoj zajednici, sa još nekim ljudima dobio je zadatak

oformiti civilnu vlast. Zbog nedostatka prostora civilna vlast je bila smještena u Dom zdravlja gdje je bio i Štab Teritorijalne obrane Popovac. Bio je član Mjesne zajednice, no poriče da je bio član Štaba Teritorijalne obrane. Zadatak Mjesne zajednice bio je zaštita napuštenih kuća, staračkih domaćinstava, popis napuštene stoke, pokretne imovine da bi se spriječilo bezvlašće i pljačkanje kojeg je ipak u tom periodu bilo. Nakon izvjesnog vremena Mjesna zajednica dobila je svoj prostor za djelovanje u Mjesnom uredu. U Mjesnoj zajednici su bila organizirana cijelodnevna dežurstva, tome su bili nazočni inozemni promatrači, a kasnije pripadnici UNPROFOR-a. Najveći problem u Popovcu nastao je tijekom mjeseca listopada i studenog 1991. g. dolaskom srpskih izbjeglica s područja Bilogore. Bilo je potrebno te obitelji negdje smjestiti, pa su to učinili tako da su ih smještali u kuće koje su napustili mještani Popovca hrvatske nacionalnosti. Osobno niti u jednom trenutku nije učestvovao u fizičkom i psihičkom zastrašivanju ili zlostavljanju nesrpskog stanovništva, u njihovim uhićenjima, ispitivanju, premlaćivanju i mučenju, pucanju iz oružja po njihovim kućama, bacanju eksplozivnih naprava na te kuće, tjeranju na prisilni rad, te držanju u svojstvu talaca. U privođenju i ispitivanju Kramer Nikole nije učestvovao, niti je naredio da se istoga privede u Štab Teritorijalne obrane, nije ga ispitivao o nikakvim aktivnostima Hrvata u Popovcu, niti je bio nazočan kada su Kramera ostali pripadnici Štaba Teritorijalne obrane zlostavljali. U lišenju slobode, te ispitivanju Mikec Josipa, kao i u njegovom fizičkom zlostavljanju, apsolutno nije učestvovao. Naprotiv smatra da je postupio suprotno jer je pomogao njegovoj obitelji pri njegovoj sahrani.

1b) Optuženi poriče da bi se ponašao prema Proki Radivojević, mještаниnu Popovca, na način kako je to opisano u činjeničnom opisu optužnice. Odgovara istini da je jednom prilikom razgovarao s Radivojevićem i dobronamjerno mu rekao da ne bude stalno na ogradi i da ne promatra što se događa jer je to ostalima smetalo, nakon čega mu je predložio da se bolje povuče u kuću kako se ne bi nešto drugo dogodilo. Poriče da bi Radivojeviću prijetio na bilo koji način. Tom mještаниnu nije bilo zabranjeno kretanje po selu. On je bez ikakvih problema odlazio na posao i vraćao se s posla kući jer je radio u svojstvu vratara na farmi u Popovcu.

1c) Optuženi poriče da bi naložio privođenje Šumiga Stjepana, mještаниna Popovca, niti je s njim razgovarao o skrivenom oružju. Isto tako poriče da bi fizički maltretirao Šumigu. Ono što je rekao Šumiga u svom iskazu nije rezultat stvarnog događaja, nego rezultat naučene lekcije. Takvu njegovu obranu potvrđuju svjedoci Jurčec Željko i Mileusnić Slavica koji nemaju nikakvih saznanja o tome da se on na takav način ponašao prema Šumigi, niti su to svojim iskazima potvrdili. To potvrđuje i svjedok Arlavi Zvonko koji nije vidio da je on ispitivao Šumigu i fizički ga maltretirao, nego su to učinile neke druge osobe.

1d) Optuženi poriče da bi u više navrata u prostorijama Štaba Teritorijalne obrane ispitivao Arlavi Zvonka. Jednom prilikom sasvim slučajno došao je u Štab Teritorijalne obrane gdje se već nalazio Arlavi Zvonko. Odgovara istini da su njih dvojica nešto razgovarali, ali se sadržaja tog razgovora ne sjeća. Jedino se sjeća da je rekao da bi Arlavi Zvonka trebalo pustiti iz prostorija Štaba Teritorijalne obrane, a što je bio jedini kontakt između njih dvojice do odlaska Arlavog iz Popovca. U principu uvijek je bio protiv primjene sile i fizičkog maltretiranja.

Optuženi poriče da bi naredio privođenje Arlavi Zvonka i Galinec Josipa, mještana Popovca, nakon kojeg bi privođenja, a temeljem njegovog naloga, bili ostavljeni da kleče na zemlji za vrijeme kiše i hladnoće, pri čemu su ih ostali pripadnici Teritorijalne obrane fizički maltretirali. Da je to tako proizlazi iz iskaza Arlavi Zvonka koji je rekao da je bio priveden

kritične zgrade zajedno sa Šumiga Stjepanom, a da tom prilikom optuženi tome nije bio nazočan.

1e) U vezi inkriminiranog događaja optuženi izjavljuje da je kritične zgrade dobio poziv da dođe nešto pogledati u prostorije Štaba Teritorijalne obrane. Došavši tamo trebao je provjeriti sadržaj neke boce koja je navodno pronađena kod Jurinjaka, mještana Popovca. Nakon provjere ocijenio je prema intenzivnom mirisu da se radi o jednoj vrsti herbicida, a ne otrovu. Smatra da bacanjem herbicida u bunar ne bi došlo do trovanja ljudi, ali bi voda bila neupotrebljiva. Nakon toga rekao je da osobe koje se povezuju s tom bocom i koje su navodno trebale sadržaj boce baciti u bunare mještana srpske nacionalnosti, ne bi mogle to učiniti jer se radilo o mladićima sklonim konzumiranju alkohola koji su najvjerojatnije u takvom stanju o tome pričali, a što je čula Roksandić Mira i prijavila ih vlastima. Smatrao je da te ljude treba pustiti. Bio je protiv njihovog fizičkog maltretiranja. Za vrijeme nazočnosti u Štabu Teritorijalne obrane pomogao je svjedoku Juriniću jer se on bojavao fizičkog maltretiranja. Bio je nazočan kada je Jurinić pokazao na Geto Zvonka kao osobu koja je imala namjeru trovati bunare. Nakon toga Jurinića je ispratio iz Štaba Teritorijalne obrane, nitko ga nije tukao i čak ga je pratio jednim dijelom do njegove kuće. Poriče da bi postavio pitanje Juriniću da pokaže na osobu koja je došla na ideju da baci otrov u bunare. Takvo pitanje Juriniću su postavljale druge osobe koje su tog trenutka bile u Štabu Teritorijalne obrane. Njegova nazočnost bila je garancija Juriniću da ga nitko neće tući. Svjedok Goran Knez je osoba sklona odlascima u gostione i konzumiranju alkohola. U takvim situacijama dolazio je u verbalni sukob sa pripadnicima Teritorijalne obrane koji su primijenili prema njemu i fizičku silu. Zbog toga je savjetovao Kneza da napusti Popovac i da se ode boriti za svoju državu. S Knezom je razgovarao oko sahrane Mikec Josipa, slijedom čega je pomogao oko osiguranja njegove sahrane, te osiguranja sanduka za sahranu. Čini nespornim da je tijekom sahrane moglo doći do incidenta jer je jedna grupa Roma imala namjeru razjuriti pogrebnu povorku, no kako je on naišao spriječio ih je u toj nakani došavši u verbalni sukob s njima tražeći da se pogrebni običaji moraju poštivati i omogućiti da se preminuli sahrani. Smatra da je Gudelj Slavica taj događaj promatrala s udaljenijeg mjesta, pa je moguće da je ono što je vidjela potpuno drugačije protumačila od onoga što je napravio u konkretnoj situaciji.

1f) U svezi ovog događaja od 18.12.1991.g. optuženi čini nespornim da je bio nazočan kada je Posavec Dragutin bio priveden zajedno s Galinec Franjom i Šafranom. U Štabu se slučajno zatekao jer je kao predstavnik Mjesne zajednice Popovac bio često u situaciji tamo doći radi obavljanja određenih poslova i rješavanja nekih problema. Poriče da bi nakon privođenja Posavca dlanom ruke udario po licu, a zatim da bi omogućio Vučenović Dragiši da ga nogom udari u predio stomaka, te potom pretuče metalnom šipkom u obližnjoj napuštenoj kući pored prostorija Štaba. Nasuprot tome pomogao je Posavec Dragutinu i još dvojici mještana koji su bili s njim smješteni u kući obitelji Rudnički. Oni su mu se obratili zamolbom da im pribavi dozvole za napuštanje Baranje, jer je postojala zabrana izdavanja takvih dozvola. Otišao je u policiju i pribavio odobrenja za napuštanje Baranje za svu trojicu. Ta odobrenja predao je njima trojici pred kućom gospođe Rudnički koja je tome bila nazočna. Iako ga je tom prilikom Posavec zamolio da mu posudi 50 DM radi puta, dao mu je 30 DM jer je to bio sav novac koji je tog trenutka imao u novčaniku. Zbog svega navedenog nije mu jasno zbog čega gospođa Đorđić, kćerka Dragutina Posavca, tvrdi da joj je otac ispričao kako ga je optuženi ošamario.

U razdoblju od 1991-1996.g. nije imao nikakvu funkciju u Štabu Teritorijalne obrane, no odgovara istini da je zadužio maskirnu uniformu i automatsku pušku. U Štab Teritorijalne obrane je dolazio, ali isključivo kao predstavnik Mjesne zajednice Popovac, radi rješavanja

određenih problema, naročito oko smještaja srpskih izbjeglica s drugih područja Republike Hrvatske. Čini nespornim da je sudjelovao u sastavljanju dokumenta (str 373-374 spisa) u kojem se govori o mogućoj suradnji stranaka SDS i HDZ na principima koji su navedeni u tom dopisu. Sudjelovao je i u sastavljanju dopisa koji je upućen pravoslavnom svećeniku Filaretu. Od početka rata do mirne integracije bilo je pucanja po kućama u Popovcu i bacanja eksplozivnih naprava po kućama mještana hrvatske nacionalnosti. O granatiranju Popovca iz minobacača do kojega je došlo pred početak rata, optuženi izjavljuje da u tome nije učestvovao. U to vrijeme u Baranji su bili prisutni pripadnici JNA pa je moguće da su oni to učinili, a to zaključuje iz razloga što su granate pogadale kuće i Hrvata i Srba. U vrijeme granatiranja bio je u podrumu svoje kuće. Nakon tog granatiranja jedan veliki dio stanovnika hrvatske nacionalnosti napustio je Popovac. Kao mještani Popovca koji je za vrijeme rata djelovao ispred Mjesne zajednice Popovac, optuženi izričito izjavljuje da ne želi imenovati osobe koje su bile članovi Štaba Teritorijalne obrane Popovac. Popovac je mjesto naseljeno sa Hrvatima i Mađarima 75%, a Srbima 25%. Štab Teritorijalne obrane Popovac osnovan je u jesen 1991.g. On nikada nije bio član Štaba Teritorijalne obrane. Svi Srbi iz Popovca dobili su oružje, počeli su držati straže sve radi zaštite svoje imovine i ljudi. Između Štaba Teritorijalne obrane i JNA postojala je veza i koordinacija. Optuženi priznaje da je evidentirao i naseljavao izbjegle Srbe u napuštene kuće Hrvata koji su napustili Popovac. To je radio po naređenju novoformirane vlasti Republike srpske krajine sa sjedištem u Belom Manastiru, no ne sjeća se točno osobe koja mu je ta naređenja slala. Kao pripadnik Teritorijalne obrane išao je po sedam dana na borbene položaje na tzv. bent. Nakon što bi Hrvati napustili kuće i svoja imanja članovi formiranih komisija su popisivali napuštenu imovinu. U komisijama su bili i predstavnici hrvatske nacionalnosti Podoreški Goran i Gajšek Robert. Komisija je išla od kuće do kuće popisati imovinu, zatim ih pečatila da bi se spriječile krađe kojih je bilo u večernjim i noćnim satima. Osobno je predlagao da se zbrine sva napuštena stoka, da joj se osigura hrana i voda, jer bi u suprotnom stoka podivljala. Na popisima koji su sastavljeni radi dostave pomoći nije bilo diskriminacije po nacionalnoj osnovi jer su i Hrvati bili na popisu. Kao organizacije, Mjesna zajednica Popovac i Civilna zaštita bili su podređeni Štabu Teritorijalne obrane. U Popovcu su bili određivani radovi koji su se provodili kako u samom mjestu tako i u njegovoj okolini. Naredba je stizala iz Štaba Teritorijalne obrane, a provodila se preko Civilne zaštite na čijem čelu je bio II opt. Urukalo Đuro. Što se tiče III opt. Berberović Branka poznato je da je isti imao uniformu i da je bio naoružan. Tijekom jeseni 1991.g. III optuženi je došao u sukob s Mileusić Boškom, potukli su se u Štabu Teritorijalne obrane, nakon čega je III optuženi bio razoružan, a iza toga događaja je bio nekoliko mjeseci na liječenju. Svi u Popovcu znaju da je III optuženi bolesna osoba i da mu nije trebalo dati oružje, a odgovoran je onaj koji mu je to oružje dao.

1g) Iznoseći obranu II opt. Urukalo Đuro izjavljuje da je u razdoblju od 1992-1996.g. dobio i izvršavao funkciju načelnika Civilne zaštite koja se sastojala u organizaciji života onih ljudi koji nisu išli na položaje kao pripadnici Teritorijalne obrane, nego su ostajali u selu. Optuženi poriče da je osobno donosio na svoju ruku odluke o prinudnim radovima. Štab Teritorijalne obrane bio je nadređen Civilnoj zaštiti, te su naredbe dolazile upravo iz Štaba. Postojalo je razgraničenje poslova koji su imali karakter vojnih radova od civilnih poslova kao što je branje kukuruza. U njegovoj nadležnosti bila je organizacija ručnog branja kukuruza. Iz tih razloga napravljen je popis osoba za branje kukuruza u kojem su učestvovali ne samo žene hrvatske narodnosti, nego i žene srpske nacionalnosti. Nije se radilo o prisilnim radovima, nego o organizaciji života u selu. Muškarci iz sela koji nisu imali vojnu obvezu bili su uključeni u izvršavanje radova vojnog karaktera, kao što je bilo kopanje rovova. U tim radovima nisu isključivo učestvovali Hrvati, već i mještani srpske i mađarske nacionalnosti. Baš zbog toga što su na te radove bili određivani i Srbi imao je neugodnosti jer je od tih osoba

bio vrijedan i one su mu prijetile da će nastradati zato što moraju ići raditi. Najčešće se radilo o radovima čišćenja određenog prostora za smještaj vojske, rezanje i cijepanje drva za ogrijev za vojsku, radovi na farmi, kopanje rovova. Takvih radova je bilo više od onih koje su obavljale pretežito žene. Popis osoba koje nisu vojni obveznici II optuženi je dobio iz vojnog odsjeka. Sa tog popisa određivao je osobe radi izvršavanja vojnih radova, usmeno ih obaviještavao i to na popisu označavao. Smatra da je to bila vojna obveza mještana u to vrijeme, a on je morao izvršavati naloge koje je primao od Štaba Teritorijalne obrane i Vojnog odsjeka. Kao dio vlasti Civilna zaštita je bila posebna organizacija koja je u početku dobivala naredbe od Štaba Teritorijalne obrane Popovac, koje naredbe su se prenosile preko Mjesne zajednice Popovac. Kasnije kada se oformila vlast na području Baranje, kao načelnik Civilne zaštite u Popovcu, bio je podređen Stjepanović Dušanu iz Belog Manastira koji je bio nadležan za poslove Civilne zaštite za područje cijele Baranje. Nije mu poznato na temelju kojih odredbi i kojih zakona su civili, mještani Popovca, po narodnosti Hrvati, bili vođeni kao vojni obveznici. Optuženi se nije mogao izjasniti u pogledu činjenice što bi se dogodilo da je u kojem slučaju mještаниn hrvatske narodnosti odbio odlazak na radove. Smatra da je sreća što do takvih situacija nije došlo.

1h) Optuženi Urukalo čini nespornim da je tijekom 1992.g. došlo do ulaska postrojbi HV i MUP-a RH u Baranju iz pravca mjesta Torjanci. Zbog toga je Strajnić Boško komandant Štaba Teritorijalne obrane dao mu zadatak da osigura red u selu, a time zaštiti civile i njihovu imovinu. Zbog velikog broja izbjeglica iz drugih dijelova Republike Hrvatske na području Baranje postojala je opasnost da bi izbjeglice mogle poduzeti nešto protiv mještana Hrvata. Da bi to onemogućio, donio je preporuku da se te ljude, a radilo se o pretežito starijim osobama koje su ostale u selu, stavi u Zadržni dom u selu, uz stražare, kako bi onemogućio pripadnicima Teritorijalne obrane da im priđu i učine nešto na njihovu štetu. Do takvog zatvaranja civila došlo je tijekom tri noći, dok bi po danu bili puštani kućama. Tijekom zatvaranja po noći nitko od civila nije stradao.

Iznoseći obranu III opt. Berberović Branko izjavljuje da je bio tijekom Domovinskog rata pripadnik Teritorijalne obrane, nije imao uniformu jer nije bilo odgovarajućeg broja za njega, a od naoružanja imao je poluautomatsku pušku. Prvo oružje dobio je od Strajnić Boška tijekom kolovoza 1991.g. nakon minobacačkog granatiranja Popovca, jer je morao ići na stražu. Kao pripadnik Teritorijalne obrane odlazio je na borbene položaje od početka mjeseca rujna 1991.g. Kada nije išao na položaj bio je na straži ispred Štaba Teritorijalne obrane. Temeljem naređenja dežurnog u Štabu Teritorijalne obrane povremeno bi privodio pojedine mještane Popovca hrvatske narodnosti na ispitivanje. Od svibnja 1992.g. do 1993.g. bio je pripadnik "plave brigade milicije krajine". Kao pripadnik vojske krajine odlazio je na ličko ratište sve do listopada 1993.g. U Popovcu je bilo pucanja po kućama mještana hrvatske narodnosti te bacanja eksplozivnih naprava. Do njegovog razoružanja je došlo tako što je s Mileusnić Boškom došao u verbalni, a zatim u fizički sukob. Tijekom sukoba udario je Mileusnića šakom u predjelu glave, a zatim otišao kući po pušku. Kada se vratio u Štabu Teritorijalne obrane je zatekao Strajnić Boška, zv. "skakavac", komadanta Štaba Teritorijalne obrane koji mu je naredio da preda pušku, te da ode kući po streljivo za koje je bio zadužen. Poznato mu je da su u istoj zgradi bile prostorije Mjesne zajednice Popovac i Mjesnog ureda Popovac. Predsjednik Mjesne zajednice Popovac bio je Dvornić Radenko, a I opt. Pavlović bio je nadležan za smještaj izbjeglica na području Popovca. Opt. Pavlović nije bio predsjednik stranke SDS, nego je bio član inicijativnog odbora prilikom osnivanja te stranke. Nije mu poznato da li je Strajnić i drugima dijelio naoružanje.

1i) U razdoblju od 23.8.1991-24.12.1991.g. III optuženi poriče da bi u više navrata prilikom susreta uperio pušku prema Gudlin Slavici, da joj je prijetio kako će je ubiti i da je više neće grijati hrvatsko sunce. Jednom prilikom dok je išao ulicom slučajno prolazeći kraj njene kuće, ugledavši je pozvao ju je da priđe, a kada je ona prišla rekao joj je u dobroj vjeri da pripazi na jezik jer svašta priča o ljudima u selu. U tom trenutku kod sebe nije imao naoružanje. Ne može objasniti zbog čega je Gudlin Slavica u svom iskazu navela kako joj je on prijetio da će je ubiti i da je više neće grijati hrvatsko sunce.

1j) Opt. Berberović poriče da bi dana 23.8.1991.g. susreo Dragicu Žganjer u autobusu, te da bi tom prilikom zapovijedio vozaču autobusa "stani, da likvidiramo te Hrvate". Nikada nije bio u situaciji da se s njom nađe u autobusu, pa prema tome nije joj mogao izgovoriti prijetnje. Ono što je u svom iskazu Dragica Žganjer rekla ne odgovara istini. S njom nikada nije bio u sukobu.

1k) Jednom prilikom dobio je od Dragiše Vučenovića, dežurnog u Štabu Teritorijalne obrane, nalog da sa Šarić Milanom privede Hertarić Stjepana na saslušanje u Štab Teritorijalne obrane. Zajedno sa Šarićem došao je u večernjim satima kod Hertarića, te mu se uobičajenim riječima obratio da bi on trebao poći sa njima u Štab Teritorijalne obrane. Hertarić i njegova supruga su njemu prigovarali zbog privođenja, no on im je objasnio da je dobio takav nalog. Hertarić se spremio i krenuo s njima. Tijekom privođenja do Štaba Teritorijalne obrane Hertarić se stalno obraćao njemu, pa je isprovociran njegovim ponašanjem rekao da prekine. Odmah iza toga udario ga je nogom u stražnjicu. Šarić Milan niti jednom nije udario Hertarića. Ne odgovara istini da bi Hertarića tjerali da trči do Štaba Teritorijalne obrane. Ne odgovara istini da su ga on i Šarić šakama tukli po glavi. Kada su doveli Hertarića u Štab Teritorijalne obrane, ispred prostorija zatekli su Vučenović Dragišu i Mihajlović Stanoja zv. "bosanac". Vučenović je bio pod utjecajem alkohola i nagovarao je Mihajlovića da tuče Hertarića, ali on to nije dozvolio pa je uveo Hertarića u prostorije Štaba Teritorijalne obrane. Odgovara istini da je Hertarić u pratnji Mihajlović Stanoja išao u šupu po drva jer je nosio neku korpu u ruci. Zbog toga što su se njih dvojica zadržali u šupi dežurni u Štabu Teritorijalne obrane naredio mu je da pođe za njima i vidi što se događa. Kada je izašao na dvorište vidio je da Mihajlović drvenim dijelom puške udara Hertarića po leđima od čega je Hertarić pokleknuo i uzdahnuo. Prišao je Mihajloviću i rekao da ga prestane udarati jer će ga ubiti. Ne odgovara istini da bi tom prilikom poticao Mihajlovića da tuče Hertarića dok ga ne ubije. Odmah iza toga sva trojica ušli su u Štab Teritorijalne obrane. U prostoriji Štaba Teritorijalne obrane vidio je Vučenovića kako šakom 3-4 udara Hertarića u predjelu lica uz prijetnje da će pljuvati krv zbog zastave koju nije htio pokazati. Ne odgovara istini da je u Štabu Teritorijalne obrane Hertarića tukao. Nakon ispitivanja Vučenović je naredio Hertariću da pere pod, a on je izašao iz Štaba Teritorijalne obrane. Nakon 10 minuta ponovno ga je zvao Vučenović u Štab Teritorijalne obrane da obavi neki zadatak. Kako je te večeri padala kiša i bilo je blato, čizme su mu bile prljave. Odgovara istini da je takvom obucom ušao u hodnik kojeg je Hertarić prao, ali ne u namjeri da hodnik zaprlja da ga Hertarić ponovno pere, nego da primi naređenje od Vučenovića. Pri mimoilasku s Hertarićem nije ga udarao, niti vrijeđao. Svojim postupcima nije imao namjeru Hertarića niti vrijeđati, niti poniziti. Nije bio nazočan događaju kada je Hertarić dobio nalog da zapali zastavu Republike Hrvatske, no to je čuo iz pričanja drugih. Od Vučenovića je tada dobio komad papira na kojem je bio popis osoba kojima je trebao prenijeti neku obavijest.

1l) U vezi ovog događaja III optuženi navodi da je jednom prilikom prolazeći kraj Štaba Teritorijalne obrane vidio Šumigu i Jurčeca, mještane Popovca, kako ih u tim prostorijama fizički maltretiraju. To je zaključio temeljem povreda koje je uočio na njihovom

licu. Vučenović ga je pozvao kritične zgrade i dao mu u zadatak da ode vidjeti da li Šumiga i Jurčec rade kod njega na krunjenju kukuruza. Otišao je do mjesta gdje su njih dvojica radili, te je vidio da su bili u pratnji stražara Strajnić Poznana. Zbog tog stražara, a i da stražar ne bi rekao Vučenoviću da Šumigi i Jurčecu nije prijeto, rekao je više u šali nego ozbiljno da će Šumigi izvaditi kliještima zub koji ga boli, a koja kliješta je u tom trenutku imao za pojasom. Niti jednog trenutku ta kliješta nije uzeo u ruku, niti je imao namjeru izrečeno i izvršiti. Ono što je rekao Šumigi nije bilo primjereno stanju u kojem je bio jer je bio jako pretučen, ali je to morao reći bojeći se Vučenovićeve reakcije. Tom prilikom stražar mu je rekao da se udalji od tog mjesta gdje su Šumiga i Jurčec radili.

1m) Mještani Popovca Blešč Ivan bio je priveden u Štab Teritorijalne obrane na ispitivanje kojom prilikom ga je fizički maltretiralo sedam naoružanih osoba pripadnika Teritorijalne obrane. Na zahtjev Jovanović Đorda komandanta Štaba Teritorijalne obrane trebalo je odvesti Blešća iz Štaba Teritorijalne obrane da očisti prostor ispred poljskog toaleta, a dobio je i zadatak da ga obradi i naplati mu sve ono što je rekao o Šuperini Slavi koja ga je prijavila Štabu Teritorijalne obrane. Odgovara istini da je prišavši Blešču rukom ga udario nekoliko puta, a to je učinio da pomogne Blešču jer bi sigurno lošije prošao da su ga naoružani pripadnici Teritorijalne obrane nastavili tući. Koliko se sjeća tom prilikom je otvorenim dlanom ruke 2-3 puta Blešća udario po glavi. Prije ovog događaja s Bleščom nije imao bilo kakvih sukoba, a bio je i u dobrim odnosima s njegovim sinom.

Radi utvrđivanja relevantnih činjenica sudsko vijeće je tijekom dokaznog postupka saslušalo svjedoke Dragicu Đorđić, Milicu Galinec, Ivana Blešća, Milana Kramara, Slavka Jakopeca, Tomu Jakopeca, Roberta Gajšeka, Zvonka Arlavi, Dragicu Žganjer, Franju Androića, Josipa Šimuneka, Agatu Čizmar, Katu Lončarić, Stjepana Šumigu, Iliju Stolnika, Miroslava Vadjlu, Željka Jurčeca, Petra Bošnjaka, Vojislava Todorovića, Stjepana Hertarića, Josipa Kunovića, Slavicu Gudlin, Gorana Kneza, Proku Radivojevića, Zvonka Getu, Andriju Rudničkog, Slavicu Mileusnić, Dragana Arnuša, Branislava Jakića, Damira Jurinića, Radinku Lončarić i Milana Đurinjaka, izvršilo uvid u smrtni list za Vlahek Franju, u dozvolu za sahranu Vadjla Doroteje, u ostavinska rješenja Općinskog suda u Osijeku br. R1-286/92 i R1-206/92, te Općinskog suda u Belom Manastiru br. R1-245/94, br. R1-147/96 i br. R1-148/96 u zapisnike o sekciji za Čizmar Stevana i Vadjla Doroteju, u naloge i zapisnike o pretrazi stana i drugih prostorija I, II i III optuženog, u presliku popisa inventara kuće Ilije Stolnika i odobrenja za putovanje Ilije Stolnika, Zvonka Arlavi i Gudlin Slavice, u presliku cjelokupne dokumentacije izv. Štaba Teritorijalne obrane Popovac, provelo psihijatrijsko vještačenje III opt. Berberović Branka, te izvršilo uvid u imovna uvjerenja, izvode iz prekršajne evidencije i kaznene evidencije za I, II i III optuženog.

U iskazu svjedok Dragica Đorđić izjavljuje da je njen otac Dragutin Posavec priveden u Štab Teritorijalne obrane na saslušanje zbog sumnje da posjeduje puške. Ona je bila u njegovoj kući i kuhala mu ručak, dok je otac bio u dvorištu kada su došli neki ljudi da ga privedu na saslušanje. Iako je dolazila u Štab Teritorijalne obrane nisu joj dozvolili da stupi u kontakt s ocem. Otac je lišen slobode dana 18.12.1991.g. Nakon ispitivanja u Popovcu odvezen je u zatvor u Beli Manastir gdje je također ispitivan. Iz zatvora u Belom Manastiru je pušten dana 26.12.1991. g. nakon njene intervencije. Kada je izašao iz zatvora bio je sav u modricama od pojasa do vrata. Imao je rasječenu usnu i dva izbijena zuba. U razgovoru joj je rekao da ga je tukao Kovač Drago po nacionalnosti Rom. Razgovarajući s ocem on je rekao da su ga nakon privođenja u Štabu Teritorijalne obrane Popovac dočekali I opt. Pavlović i Vučenović Dragiša. Otac joj je rekao da mu je opt. Pavlović opalio jedan šamar iz razloga što je navodno njen brat jednom prilikom uperio cijev puške u I optuženog. Vučenović je

zamjerio također njenom bratu da je navodno i na njega uperio cijev puške, zbog čega je nogom udario njenog oca u predjelu stomaka. Otac je nakon privođenja bio u Štabu Teritorijalne obrane Popovac sve do 21,00 sati i za to vrijeme dobio je devet puta batina. Prilikom dovođenja u Štab Teritorijalne obrane nije ga dočekao opt. Pavlović, ali se on tamo nakon njegovog privođenja pojavio. Otac joj je umro u listopadu 1992.g. od posljedica batina koje su prouzročile pojavu vode od koje se ugušio.

U iskazu svjedok Milica Galinec izjavljuje da je dana 17.12. 1991.g. za vrijeme kolinja došao opt. Pavlović po nadimku "Gavrić" sa dvoje ljudi tražeći da se iseli iz svoje kuće kako bi se tu mogli useliti neki drugi ljudi. Nije pristala na iseljenje, a na njen upit zbog čega mora iseliti iz kuće opt. Pavlović joj je rekao "da su joj to njene ustaše dale". Ljudi koji su došli s njim toga dana nisu uselili u njenu kuću. I II opt. Urukalo je nakon toga došao sa članovima jedne izbjegličke obitelji srpske nacionalnosti u namjeri da je istjera iz kuće. Nije pristala na iseljenje, niti da se preseli na nedovršeni kat nove kuće ili da se preseli iz nove u staru kuću koja nije bila uvjetna za življenje. Ljudi koje je doveo II optuženi ostali su dva dana u prizemlju njene kuće zajedno s njom, da bi nakon toga otišli. Bila je prisiljena hraniti ih, no kako nije imala sredstava odbila je snositi troškove njihove prehrane, pa su oni napustili kuću. Ima dva sina od kojih je jedan poginuo pred kraj Domovinskog rata. Radi se o Galinec Ivanu Cici po kojem je dobila naziv ulica u kojoj stanuje. Prilikom dolaska I optuženog radi iseljenja iz kuće uočila je da je on na sebi imao civilnu odjeću, a oružje nije vidjela. Opt. Pavlović prema njoj nije primijenio nikakvu prisilu, niti ju je vrijeđao. Cijeli rat je provela u Popovcu jer se nije dala istjerati iz kuće. Pod tim što je rekla da je opt. Pavlović bio glavni u Popovcu podrazumijevala je da je on donosio naredbe koje su drugi izvršavali. Taj zaključak temelji na pričanju ostalih mještana iz Popovca.

U iskazu svjedok Ivan Blešč izjavljuje da je 1995.g. priveden u Štab Teritorijalne obrane Popovac nakon akcije "Bljesak" i "Oluja" jer je navodno nekim osobama srpske nacionalnosti rekao "samo sijte, nećete požnjati". Nakon privođenja bio je ispitivan. Istog tog dana nakon ispitivanja odveden je u neku obližnju prostoriju gdje je bio III opt. Berberović koji ga je dva puta udario u predjelu glave. Uz šamare koje je primio opt. Berberović mu je zamjerio da je navodno rekao kako će poklati veći broj srpske djece, što on nije rekao. Poslije toga bio je odveden na čišćenje poljskih toaleta u crkvenom dvoru, a to je radio u nazočnosti III opt. Berberovića. Od III opt. Berberovića dobio je kritične zgode dva šamara otvorenim dlanom ruke jakog intenziteta. Iz istih razloga bio je ponovno priveden na razgovor u Štab Teritorijalne obrane Popovac. Tom prilikom su bili nazočni opt. Pavlović, Strajnić Boško i Dvornić Radenko. U hodniku zgrade gdje se nalazio Štab Teritorijalne obrane bila je stavljena na pod zastava Republike Hrvatske po kojoj su svi, pa tako i on, nakon što su bili privedeni, morali hodati. Dok su hodali po zastavi Republike Hrvatske tome su bili nazočni I opt. Pavlović, Strajnić i Dvornić. Ne zna tko je postavio zastavu na pod hodnika. Odgovara istini da mu nitko nije prijetio ni tražio od njega da mora prijeći preko zastave, ali u prostoriju gdje je bio saslušan nije mogao doći na drugačiji način nego da gazi po njoj. Zastava je prekrivala cijelu površinu hodnika, a kako je bio u vrijeme ispitivanja u dobi od 62 godine, te s obzirom na tjelesnu konstituciju nije bio u mogućnosti iz mjesta preskočiti dva metra i tako zaobići zastavu da je ne gazi. Sjeća se da ga je ispitivao i I opt. Pavlović, no zbog proteka vremena se ne sjeća što ga je pitao. Stanovnici Popovca hrvatske narodnosti imali su obavezu raditi različite poslove od kopanja rovova do branja kukuruza. Na tome su radili i on i njegova žena. U nadležnosti II opt. Urukala bilo je kome će uputiti nalog radi izvršavanja radne obveze, jer je on bio na čelu civilne zaštite u Popovcu. Nije bio u mogućnosti izbjeći radnu obvezu jer bi u tom slučaju došli po njega i snosio bi određene sankcije. U Popovcu je živjelo 70% stanovništva hrvatske narodnosti, a 30% ostalih. Tijekom 1992. godine došlo je do

prodora jedinica HV na području Torjanaca. Zbog toga su sve osobe muškog spola hrvatske narodnosti bile zatvarane u Dom i to je trajalo dvije noći, dok su po danu bili pušteni van. Tamo gdje su bili zatvarani bio je nazočan II opt. Urukalo. Kasnije je čuo iz pričanja drugih da je bilo rečeno da će u slučaju stradavanja jednog od pripadnika srpske narodnosti na liniji bojišta biti pobijeni oni koji su bili pritvoreni. Glavnu ulogu u zatvaranju muškaraca tijekom tri noći imao je II opt. Urukalo kao zapovjednik civilne zaštite. U taj prostor gdje su bili pritvarani nitko ga nije privodio, nego se odazvao na poziv koji je dobio od kurira. Vrata zadružnog doma nisu bila zaključana, no iz doma nisu mogli izlaziti jer su bili okruženi stražarima. Nitko im nije pojašnjavao zbog čega su bili zatvarani. Osobno smatra da je to bila mjera sigurnosti kako bi se spriječilo da se domicilno stanovništvo priključi pripadnicima HV i MUP-a RH. Nije sporno da su na područje Baranje dolazile izbjeglice srpske nacionalnosti sa drugih područja Republike Hrvatske. U razgovoru su im I i II optuženi rekli da zbog dolaska tih izbjeglica oni ne tjeraju Hrvate iz njihovih kuća, ali im ne mogu pomoći, niti zaštititi.

U iskazu svjedok Milan Kramar izjavljuje da je dana 25.8.1991.g. bio priveden na saslušanje. Po njega su došli Stanković Josip zvan "Njamco" i Milanović Svetomir zvan "Seljo". Nisu mu pojašnjavali razloge privođenja. Kada je došao u Štab Teritorijalne obrane uočio je dvije prostorije. U prvoj je bio Strajnić Boško zajedno s I opt. Pavlovićem, dok je u drugoj prostoriji bio Vučenović Dragiša s nekim osobama. Prvo ga je ispitivao Vučenović u svezi organiziranja stranke HDZ, gdje je sakrio zastavu Republike Hrvatske, te u svezi kasete sa sastanaka članova HDZ. Dok ga je ispitivao Vučenović ostali u prostoriji, a bilo je 3-4 Roma, tukli su ga šakama i rukama. Nakon tog ispitivanja bio je odveden u prostoriju gdje je bio Strajnić koji ga je osobno ispitivao. Opt. Pavlović nije sudjelovao u njegovom ispitivanju, no odgovara istini da su u toj prostoriji njih dvojica razgovarala u svezi obostranog učestvovanja na skupovima stranke HDZ. U toj drugoj prostoriji tukli su ga tijekom ispitivanja Todorović Pero i Stanković Josip. Todorović ga je tako tukao da je pao na pod, pa su mu dali vode da dođe k sebi. Dvornić Radenko mu je tijekom ispitivanja udario šamar. Dok su ga tukli Todorović Pero i Dvornić Radenko tome su bili nazočni I opt. Pavlović, Strajnić Boško i Mišljenović Boško. Minobacački napad na Popovac izveden je noću 21/22. 8. 1991.g. Iz osobnog pričanja Todorović Bogdana saznao je da je Todorović pucao iz minobacača, a od pok Miće Rakića je saznao da je minobacač bio postavljen u vrtu I opt. Pavlovića odakle se pucalo po onim djelovima Popovca koji su bili naseljeni Hrvatima. Jednom prilikom bio je nazočan dolasku I opt. Pavlovića sa dvoje izbjeglica srpske nacionalnosti do kuće njegove tetke Galinec Milice. Tom prilikom I optuženi je rekao da ona mora primiti te ljude u svoju kuću, čemu se ona usprotivila. Zbog tog protivljenja sjeća se da je I optuženi u revoltu opsovao njegovoj tetki "mater ustašku". Na sebi je opt. Pavlović imao tada civilnu odjeću, a kod njega nije vidio naoružanje. Na psovku I optuženog njegova tetka je odgovorila "ja nisam ustaša, ali zato ispred sebe vidim četnika". Njegovu tetku I optuženi nije tada udario, niti joj prijetio. U Popovcu se po kućama pucalo i to kada bi se pripadnici Teritorijalne obrane vraćali sa položaja. Pucalo se i po njegovoj kući, te mu je u hodnik kuće bačena eksplozivna naprava. Zbog toga se obratio u Štabu Teritorijalne obrane I opt. Pavloviću, te Strajniću i Vučenoviću, no oni su mu tada rekli da ne mogu ništa učiniti. Kada se obratio opt. Pavloviću za pomoć on mu je rekao "danas si dobio eksplozivnu napravu u hodnik, a sutra ćeš dobiti bombu u kuću". Zapravo to je bio njihov pritisak da se Hrvati isele iz Popovca. Dana 27.12.1991.g. temeljem potvrde izašao je iz Baranje, a idući dan je njegova majka napustila kuću i cijelu imovinu, a u kuću je useljen jedan pripadnik tadašnje milicije. Kuću je napustio iz straha da mu se nešto ne dogodi tijekom ispitivanja i fizičkog maltretiranja, te da mu netko ne baci bombu u kuću. Tog istog dana kad je napustio Baranju, Popovac je napustilo 7-8 obitelji hrvatske narodnosti. Imovina koju su napustili stanovnici

Popovca hrvatske narodnosti bila je razgrabljena od strane mještana srpske nacionalnosti. U Popovcu je živjelo 70% stanovnika hrvatske narodnosti, a 30% ostalih. Nakon minobacačkog napada na Popovac iz njega je otišla većina mještana hrvatske narodnosti, tako da je u mjestu ostalo možda oko 30% Hrvata. Nakon što bi Hrvati napustili svoje domove oni koji su ostali, a bili su njihova rodbina, brinuli su se o stoci 2-3 dana. Kasnije je ta stoka bila odvedena. Zajedno sa Čanadi Zvonkom dobio je nalog od Strajnić Boška da u jednoj ulici u kojoj su uglavnom stanovali Hrvati obidu kuće i napuštene svinje utovare u kamion. Gdje su te svinje bile odvedene nije mu poznato. U napuštene kuće su kasnije bile useljavane izbjeglice srpske nacionalnosti. Radi useljenja u kuće morali su se obratiti bivšem matičaru Mileusnić Bošku. Osobno je vidio da je prije okupacije Baranje I opt. Pavlović u auto-prikolici pod ceradom dovezio dugo oružje, a oružje se nakon toga kasno navečer dijelilo Srbima iz Popovca.

U iskazu svjedok Slavko Jakopec izjavljuje da su nakon okupacije Baranje u Štabu Teritorijalne obrane bili Strajnić Boško, Vučenović Dragiša, Stanković Josip, Milanović Svetomir i I opt. Pavlović Stojan. Tko je od njih bio glavni i tko je donosio odluke njemu nije poznato. Nakon ulaska postrojbi HV u proljeće 1992.g. u Baranju kod mjesta Torjanci smrtno je nastradao njegov otac Andrija Jakopec. Ubio ga je Tulum Goran, izbjeglica koji je došao u Baranju. Istog dana ubijeni su Mijo Ban i Slavko Ban. Razlog njihovog stradavanja bila je odmazda pripadnika Teritorijalne obrane za one njihove pripadnike koji su nastradali prilikom ulaska postrojbi HV u Baranju. Tulum Goran je proveo 6 mjeseci u pritvoru, nakon toga je pušten i nije snosio nikakvu kaznenu odgovornost. Do 1996.g. radio je u Tvornici opreme i strojeva u Kneževu. Tada je dobio otkaz jer mu je rečeno da nema više posla. Kao i on, još je 43 Hrvata dobilo otkaz u toj tvornici. U danima kada je bio slobodan imao je radnu obvezu u svezi koje je dobijao pozive putem kurira. U pozivu je bilo naznačeno kada se mora javiti na posao, ali je poziv bio bez pečata i potpisa. Od ljudi iz sela je čuo da je opt. Urukalo bio nadležan za određivanje radne obveze. Tijekom 1991 i 1992.g. radnoj obvezi su podlijegali isključivo Hrvati iz Popovca. Radilo se o poslovima kosidbe i kopanja rovova. Tijekom 1995.g. na takve radove išle su i osobe srpske nacionalnosti, a radilo se o starijim osobama koje nisu imale vojnu obvezu. Kada bi obavljali radnu obvezu nitko im nije prijetio, niti ih ponižavao. Nakon minobacačkog napada na Popovac velik broj hrvatskih obitelji je napustilo Popovac. Ostalo je dosta stoke nezbrinuto, pa je bilo organizirano sakupljanje stoke koja je traktorskim prikolicama bila prevožena do farme radi smještaja. Gdje je stoka kasnije završila nije mu poznato. I on je sudjelovao u sakupljanju svinja po selu. Tijekom proljeća 1992.g. za vrijeme upada postrojbi HV u Baranji bili su zatvarani muškarci hrvatske narodnosti koji su tijekom noći morali boraviti u Domu. Dom je bio zatvoren i čuvan stražarima.

U iskazu svjedok Tomo Jakopec izjavljuje da je u Štabu Teritorijalne obrane Popovac bio I opt. Pavlović Stojan koji je inače bio autoritet stanovnika srpske nacionalnosti. Nema saznanja da bi on bio komandant Štaba Teritorijalne obrane Popovac. Jedan od oblika vlasti bila je i Civilna zaštita u Popovcu na čijem čelu su bili II opt. Urukalo i Obradović Stokan. Zbog zdravstvenog stanja nije imao radnu obvezu, ali je nosio pozive za radnu obvezu. Te pozive su slali II optuženi i Obradović Stokan. Oni su se odnosili na stanovnike Popovca hrvatske narodnosti koji su bili dužni obavljati te radove. U tim radovima nisu sudjelovali stanovnici drugih nacionalnosti. Oni nisu imali tu obvezu jer su s oružjem išli na borbene položaje. Nakon ulaska postrojbi HV u Baranju 6.4.1992.g. došlo je do incidenta u kojem je Tulum Goran u alkoholiziranom stanju dva dana nakon toga napada ubio njegovog oca Jakopec Andriju, te Ban Miju i Slavka. Ubio ih je uz obrazloženje da se radi o ustašama. Pojedini pripadnici hrvatske narodnosti kao Zvonko Arlavi, Franjo Androić, Robert Gajšek, Mikec Josip i drugi bili su pozivani u Štab Teritorijalne obrane na ispitivanje. Mikec Josip mu je nakon privođenja i saslušanja ispričao da su mu prijetili da će mu odrezati uši i iskopati oči.

Idući dan ujutro, nakon saslušanja, Mikec Josip se objesio u svojoj kući. Za vrijeme upada postrojbi HV u Baranju bio je zatvaran u Dom s ostalim muškarcima hrvatske narodnosti. Bili su zatvarani uz obrazloženje da ne bi bili izloženi napadu pojedinaca srpske nacionalnosti. U Domu su bili pod stražom. Nakon što bi Hrvati napustili kuće, njihova imovina bila je otuđena, a to su radili mještani Popovca, isto kao i izbjeglice.

U iskazu svjedok Robert Gajšek izjavljuje da je nakon okupacije Baranje u Popovcu formiran Štab Teritorijalne obrane. U tom Štabu su bili Strajnić, Vučenović, Stanković, Milanović i I opt. Pavlović. Zaključak da je I optuženi bio član Štaba temelji na činjenici da je on bio u tom Štabu i da je bio predsjednik SDS. Da je on bio predsjednik stranke SDS čuo je od ostalih mještana, a isto tako i da je I optuženi član Štaba Teritorijalne obrane. Stanovnici hrvatske narodnosti imali su radnu obvezu koju nisu obavljali dragovoljno, nego prisilno. U svezi radne obveze bili su im uručivani pozivi. Radna obveza se sastojala u obavljanju različitih poslova počev od kosidbe, kopanja rovova i branja ljetine. Tijekom upada postrojbi HV u Baranju u proljeće 1992.g. došlo je do zatvaranja Hrvata u prostor Doma. Opt. Urukalo je imao jednu od glavnih uloga u tom zatvaranju, a to zaključuje po tome što je on objašnjavao tko će biti zadržan i gdje, dok su ostali pripadnici Teritorijalne obrane šutili. Dok su tako bili zatvarani tijekom noći čuo je od naoružanog stražara Obradović Stokana da je rekao "j... vam mater ustašku, u slučaju stradavanja ili ranjavanja nekog pripadnika Teritorijalne obrane svi oni koji su pritvoreni u Dom biti će ubijeni". Opt. Urukalo je bio nazočan tijekom zatvaranja Hrvata u Dom, no on je obrazložio razlog zatvaranja njihovom sigurnošću, ne pojašnjavajući o kakvoj sigurnosti se radi. U Popovcu je bilo privođenja Hrvata zbog informacija da netko od njih ima oružje. Iz tih razloga na saslušanje su privođeni Milan Kramar, Josip Mikec, Zvonko Arlavi i drugi. Nitko od Hrvata nije imao naoružanje. I on je osobno bio priveden na saslušanje. Kada je došao na saslušanje u hodniku ga je zatekao Vučenović Dragiša koji je odmah izvukao automatsku pušku u namjeri da ga ubije, ali su ga u tome spriječili drugi. Bilo je pucanja po kućama Hrvata i bacanja eksplozivnih naprava, sve u namjeri da se zastraše Hrvati i da ih se natjera na iseljenje iz Popovca. Sa svojom obitelji napustio je Popovac 1994.g. jer nije imao posla, primanja, morao je ići na radne obveze bez ikakve naknade, a konstantno je bilo pucanja po kućama i zastrašivanja. Tjedan dana prije njegovog izlaska iz Popovca to mjesto je napustila obitelj Slaviček, Čanadi i Kranjčec. Da bi napustio Popovac morao je u Belom Manastiru potpisati dokument da svu svoju imovinu ostavlja tzv. krajini na upravljanje. To nije učinio dragovoljno jer je na to bio prisiljen materijalnom situacijom i zastrašivanjem.

U iskazu svjedok Zvonko Arlavi izjavljuje da je nakon okupacije u Popovcu formiran Štab Teritorijalne obrane u kojem su bili Dvornić Radenko, Strajnić Boško i I opt. Pavlović Stojan. Međutim nije znao kakvu ulogu tko od njih ima u tom Štabu. Mišljenja je da je opt. Pavlović bio glavni u Štabu Teritorijalne obrane jer kadgod su dolazili po njega radi privođenja u Štab Teritorijalne obrane, osobe koje su došle da ga privedu rekle su da ga vode I opt. Pavloviću. No, odgovara istini da često kada je bio priveden u Štab I opt. Pavlovića uopće nije vidio. Svoje mišljenje da je I optuženi bio član Štaba Teritorijalne obrane temelji na osobnim iskustvima, ali i na temelju pričanja mještana. Na saslušanje je bio privođen 4-5 puta u svezi organizacije i članstva u stranci HDZ. Najčešće su dolazili po njega Stanković Josip i Milanović Svetomir koji su ga tijekom privođenja fizički maltretirali. Saslušan je u prostoriji mjesne ambulante kojom prilikom je jednim djelom bio nazočan I opt. Pavlović, no on ga nije fizički maltretirao. Jednom prilikom ga je priveo III opt. Berberović. On je bio naoružan puškomitraljezom i nije ga fizički maltretirao. Njegovo kretanje u Popovcu bilo je ograničeno. Kretao se od kuće do posla i nazad. Svakodnevno se morao javljati u Štab Teritorijalne obrane. Jednom prilikom tijekom mjeseca studenog 1991.g. vraćajući se s posla

otišao je u Štab Teritorijalne obrane da se prijavi. Ušavši u prostorije Štaba Teritorijalne obrane je zatekao I opt. Pavlovića, Dvornića i Strajnića. Sva trojica su mu postavila pitanja u svezi članstva u stranci HDZ i kao pripadnika pričuvnog sastava MUP-a RH. Dok su ga oni ispitivali, tukla ga je osoba koju zna po nadimku "bokser". Opt. Pavlović nije bio nazočan dok je bio fizički maltretiran jer je izašao van iz prostorije, a kada se vratio rekao mu je da je slobodan i da može ići. To ispitivanje trajalo je oko 20 minuta, od čega je opt. Pavlović proveo tijekom njegovog ispitivanja u prostoriji 10 minuta. Opt. Pavlović nije ga detaljno ispitivao. On se interesirao da li u selu ima oružja i sve što zna u vezi toga. Dok je I optuženi bio u prostoriji nitko ga nije tukao. Taj kontakt sa I optuženim svjedok opisuje više kao razgovor, nego kao ispitivanje. Iz Popovca je izašao 18.12.1991.g. iz razloga što nije imao posla i bila mu je ograničena sloboda kretanja. U tvrtki gdje je radio dobio je otkaz bez obrazloženja, a najvjerojatnije iz razloga što je kao Hrvat po narodnosti bio nepoželjan.

U iskazu svjedok Dragica Žganjer izjavljuje da je tijekom rata ostala u Popovcu i nije napuštala kuću. Do rata je radila u vinogradima Belja, no dobila je otkaz. Kada se zbog toga obratila I optuženom on joj je rekao da ne može ništa učiniti. Opt. Urukalo je bio nadležan za radne obveze. Imao je popis mještana i određivao je tko će obavljati radove koji se nisu plaćali. Ponekad je II optuženi osobno obaviještavao mještane kada će ići raditi ili je to predao drugim osobama. Radove su obavljali uglavnom Hrvati, a oni su se sastojali od sakupljanja gnojiva, kopanja bunkera i kanala. Jednom prilikom dok se vozila autobusom vidjela je i čula kako III opt. Berberović traži od vozača autobusa da se zaustavi, a kao razlog zaustavljanja rekao je vozaču "stani da likvidiramo te Hrvate". Takvim postupkom je III optuženi maltretirao mještane Popovca.

U iskazu svjedok Franjo Androić izjavljuje da je cijelo vrijeme ostao u Popovcu. Nakon okupacije Baranje u Popovcu je organiziran Štab Teritorijalne obrane i Civilna zaštita. U Štabu Teritorijalne obrane bili su Vučenović Dragiša, Milanović Svetomir, I opt. Pavlović i još neki mještani srpske nacionalnosti. Razgovarajući sa mještanima sela saznao je da je I optuženi glavni. U selu su I optuženog nazivali nadimkom "vojvoda", koji nadimak nije imao prije rata. U Civilnoj zaštiti je glavni bio II opt. Urukalo. On je određivao tko će ići raditi različite poslove, kako u Popovcu, tako i izvan njega. Uglavnom se radilo o poslovima na farmi u Popovcu, te kopanju kanala i bunkera. Radove su isključivo obavljali Hrvati. U tim radovima Srbi nisu učestvovali. Radi odlaska na poslove primali su pozive koji su bili potpisani po II opt. Urukalu. Pozive im je osobno uručivao II optuženi ili Tomo Jakopec. Na te radove nisu išli dragovoljno, nego pod prisilom. Nisu mogli odbiti radnu obvezu jer bi u suprotnom bili fizički maltretirani. Bilo je slučajeva da je netko od Hrvata odbio ispuniti radnu obvezu. Tako je radnu obvezu odbio Šumiga Stevo, mještанин Popovca, zbog kojeg odbijanja je dobio batina. Radna obveza postojala je od 1992.g. do 1994.g. Dok su radili čuvali su ih naoružani Romi. U Popovcu je živjelo prije rata 70% stanovnika hrvatske narodnosti, a 30% srpske nacionalnosti. Prilikom upada postrojbi HV u proljeće 1992.g. na područje Baranje II opt. Urukalo dao je naredbu da svi mještani Popovca hrvatske narodnosti moraju doći u Dom jer će se tamo navodno nešto čitati. Međutim, Hrvati su bili u Domu zatvoreni, a ulaz Doma čuvali su naoružani čuvari. Iz Doma nitko nije mogao izaći. Sjeća se da je prilikom zatvaranja Hrvata u Dom II opt. Urukalo rekao da će u slučaju pogibije pripadnika Teritorijalne obrane srpske nacionalnosti doći do stradavanja Hrvata koji su zatvoreni u Domu. Hrvati su napuštali svoje domove u Popovcu. Njihova imovina je bila otuđivana, a dio poljoprivrednog inventara i alata sakupljan je i odvezen u poljoprivrednu zadrugu. Prikupljene poljoprivredne strojeve dijelio je I opt. Pavlović Stojan izbjeglicama srpske nacionalnosti koji su u Popovac dolazili iz drugih dijelova Republike Hrvatske, a tako im je dijelio i raspoređivao zemljišta, oranice, voćnjake i vinograde.

U iskazu svjedok Josip Šimunek izjavljuje da je u Popovcu ostao sve do 25.12.1991.g. Nakon okupacije Baranje u Popovcu je organiziran Štab Teritorijalne obrane u kojem je bio I opt. Pavlović. Organizirana je i civilna zaštita na čijem čelu je bio II opt. Đuro Urukalo. On je organizirao radove u Popovcu na koje su obvezatno morali ići Hrvati, pa tako i njegova supruga, iako nije bila dobrog zdravlja. Nije mu poznato točno kakvu je funkciju u Štabu obavljalo opt. Pavlović. Prije rata on je imao određene funkcije u poljoprivrednoj zadruzi Popovac jer je bio ugledan čovjek u selu i vrlo marljiv. U njegovu kuću dolazili su pripadnici Teritorijalne obrane u pretragu radi oružja, no oružje nije nađeno. Tijekom pretrage kuće njegova obitelj nije bila maltretirana. On nije bio pozivan na ispitivanja, niti je bio fizički maltretiran. Razlog njegovog odlaska iz Popovca bilo je pućanje po njegovoj kući. Uplašio se za svoj život, kao i za život svoje obitelji, pa je zatražio dokumente za izlaz iz Popovca. Dokumente za izlazak iz Baranje dobio je u Belom Manastiru. Svu svoju imovinu je ostavio u Popovcu. Uglavnom sve stvari koje je ostavio u kući odnijeli su domaći mještani. Nije bio pripadnik policije, niti jedinica HV, niti je imao oružja. Prije rata međunacionalni odnosu u Popovcu su bili odlični, no kada je započeo rat nitko nikoga nije mogao zaštititi. Niti sa jednom osobom srpske nacionalnosti u Popovcu nije bio u sukobu, te nije bilo ni jednog Srbina koji nije bio u njegovom podrumu na jelu i piću. U Popovcu su bili organizirani prisilni radovi na koje su isključivo išli Hrvati, dok su Srbi rukovodili tim radovima. Pripadnici srpske nacionalnosti uglavnom su radili na svojoj zemlji, a jedan dio bio je uključen u jedinice Teritorijalne obrane. Hrvati su bili prisiljavani obavljati ove poslove, a u svezi kojih radova su primali pozive od ljudi iz Štaba Teritorijalne obrane koji su ih usmeno obaviještavali gdje će i što će raditi. Kada se vratio 1997.g. u Popovac zatekao je kuću potpuno devastiranu, a dvorište i okolinu obraslo korovom.

U iskazu svjedokinja Agata Čizmar izjavljuje da su jedne večeri oko 21,00 sati u njihovu kuću došli Đukić i Todorović pripadnici Teritorijalne obrane. Oni su došli po njenog muža uz obrazloženje da ga trebaju izvesti iz kuće. Njen muž je u pratnji te dvojice izašao iz kuće, no kada su izašli iz te ulice i ušli u drugu čula je dva hica zbog čega se uplašila da su joj muža ubili, ali se nadala da su pucnjevi bili usmjereni na zastrašivanje njezinog muža. Sutradan ujutro zatekla je muža na mjestu gdje je ubijen, a tamo je bio i opt. Pavlović. Opt. Pavlović je došao da obavi uviđaj na mjestu gdje je njen muž ubijen. Iz pričanja mještana u selu saznala je da su se mnogi iz Popovca obraćali I opt. Pavloviću za pomoć, ako im se nešto dogodilo ili ako su bili maltretirani. Od Berberović Vele, oca III opt. Berberovića je čula u razgovoru da je opt. Pavlović bio glavni za nabavu oružja u Popovcu, da je oružje dovezeno na njivu Vele Berberovića, odakle se odnosilo u kuću I optuženog i tamo dijelilo. U prevoženju oružja Vele Berberović je osobno učestvovao. Od strane III opt. Berberović Branka bila je jednom prilikom vrijeđana jer ju je nazvao "ustašom", a njenom mužu dok je bio živ III opt. je jednom prilikom došavši u dvorište rekao "j..... ti mater ustašku". Poslije toga III opt. ih nije maltretirao. Njen muž nije imao nikakvu uniformu, niti je bio naoružan. Nije bio vojni obveznik jer je bio slabog vida. Prije rata s III optuženim i njegovim ocem ona i njen muž su bili u dobrim odnosima i međusobno su se pomagali.

U iskazu svjedok Kata Lončarić izjavljuje da je okupaciju Baranje dočekala u Popovcu zajedno s mužem koji je radio u "Mljekari Belje". U Popovcu je živio njen brat Jug Stjepan s njihovom majkom. Brat joj je bio raspoređivan na obavljanje različitih poslova, a raspored poslova pravio je II opt. Urukalo. Njen brat nije bio član bilo koje političke stranke, niti se po bilo čemu u Popovcu isticao. Nije bio niti s jednom osobom u zavadi. Dana 1.svibnja 1992.g. susjedi su je obavijestili da je njen brat ubijen u svojoj kući i da je izgorio. O tome je izvijestila tadašnju „miliciju“, nakon čega je otišla do kuće u kojoj je živio. Tamo je zatekla

liječnicu, vatrogasce i pripadnike milicije. Na tijelu pokojnog brata je uočila tragove krvi, međutim nije mogla utvrditi na koji način je nastradao.

U iskazu svjedok Stjepan Šumiga izjavljuje da su se jednom prilikom dok je išao ulicom pred kućom Mileusnić Miće zaustavili I opt. Pavlović i Stanković Pero u automobilu marke "Golf" bijele boje. Kada je izašao iz automobila I optuženi ga je upitao gdje mu je oružje, a kada je on rekao da nema oružja I optuženi mu je pri povratku u automobil rekao "e, propjevat ćeš mi". Opt. Pavlović je imao kod sebe pištolj i automatsku pušku, dok je Stanković Pero imao vojnu maskirnu uniformu i bio je naoružan pištoljem i automatskom puškom. To isto veče kod njega su došli u kuću Stanković Josip zvan "Njamco" i Milanović Svetomir zvan "Seljo", uz obrazloženje da traže naoružanjê, kojom prilikom su ga tukli oko 20 minuta. Po dolasku u kuću Stanković i Milanović su mu rekli da ih je poslao I opt. Pavlović Stojan. Stankovića i Milanovića je zvao "psi Pavlović Stojana" zato što su ga njih dvojica pretukli navodeći da ih je poslao I optuženi. Slijedom navedenog zaključio je da je I optuženi bio glavni u Štabu Teritorijalne obrane. Takav zaključak je formirao na temelju jednog razgovora kada je čuo da je I opt. Pavlović direktno rekao Stankoviću i Milanoviću "jer sam vam rekao da ukradenim automobilom idete u Beograd". Radilo se o automobilu kojeg su prethodnog dana Milanović i Stanković ukrali u Kneževu. Jednom prilikom je zajedno s Jurčec Željkom išao kruniti kukuruz kod punice Vučenović Dragišë. Na njih je pazio Stanković Poznan koji je bio naoružan. Dok su bili tamo naišao je III opt. Berberović naoružan i u uniformi bivše JNA, a za pojasom je imao kliješta. Ugledavši ga III opt. Berberović mu se obratio riječima "kliještima ću ti povaditi zube", te krenuo prema njemu, ali ga je zaustavio Stanković Poznan. Popovac je napustio 23.9.1991.g. nakon jednog ispitivanja u Domu zdravlja gdje je bio smješten Štab Teritorijalne obrane. Tijekom ispitivanja tukao ga je Stanković Josip uz nazočnost Strajnić Boška koji mu je nakon tih pretrpljenih batina rekao "osmrknut ćeš, ali osvanit nećeš, svako jutro ćeš dobiti tako batina dok nam ne budeš rekao gdje se nalazi oružje". Zbog tih batina i prijetnji pobjegao je iz Popovca. U njegovoj kući je ostala majka koja je iz Popovca izašla nakon godinu dana. Po odlasku njegove majke u kuću se uselio Pero Đurković, mještatin Popovca. Od pretrpljenih batina ima posljedice u vidu oteklina u predjelu vrata i bolova u području rebra i bubrega, po kojim dijelovima tijela su ga najviše tukli. Prije okupacije Baranje nije bio pripadnik policije, HV i nije bio naoružan. Civilna vlast u Popovcu provodila se preko civilne zaštite na čijem čelu je bio II opt. Urukalo. On je određivao ljude za radnu obavezu, formirao grupe i određivao koja će grupa koji posao obavljati u selu ili izvan njega.

U iskazu svjedok Ilija Stolnik izjavljuje da je boraveći u Popovcu morao ići 2-3 puta izvršavati radnu obavezu sve dok nije zbog lošeg zdravstvenog stanja oslobođen te obveze. O radovima je bio obaviješten usmeno putem kurira. Radovi su se sastojali u kosidbi trave po kanalima. Dok su obavljali te radove bili su čuvani od strane naoružanih i uniformiranih stražara. Iz Popovca je otišao 27.12.1991.g. zbog straha da mu, u kuću ne upadnu pripadnici paravojsnih postrojbi. Prije odlaska uz pomoć nećaka Klasić Andrije napravio je popis nekretnina i pokretnina. Dokument je predao u općini gdje je bio Matični ured. Dokument je predao matičaru Mileusnić Bošku. Naknadno na tom dokumentu je I opt. Pavlović stavio pečat i osobno se potpisao. Na njegovu kuću bombe nisu bacane, niti se pucalo po njoj, ali to je bila česta pojava kod drugih mještana hrvatske narodnosti. Zbog toga su mještani hrvatske narodnosti napuštali svoje kuće. Nakon povratka u Popovac, poslije mirne reintegracije, nije zatekao ništa od ostavljenih pokretnina. U njegovoj kući su boravile izbjeglice srpske nacionalnosti iz drugih područja Republike Hrvatske.

U iskazu svjedok Miroslav Vadlja izjavljuje da je na čelu Civilne zaštite u Popovcu bio II opt. Urukalo. On je organizirao poslove i slao pozive ili sam obaviještavao ljude da idu na te radove. Teški je astmatičar i nije bio sposoban za fizički rad. To II optuženog nije zanimalo, te je tražio da iz njegove kuće mora ići umjesto njega netko na te poslove, tako da je na te poslove išla njegova žena. Radnu obvezu imali su isključivo stanovnici Popovca hrvatske narodnosti. Obveza na radove mogla se odbiti, no u tom slučaju osoba koja bi to odbila snosila bi određene posljedice. Po selu se pričalo da je u Štabu Teritorijalne obrane Popovac glavni bio I opt. Pavlović, a zatim Strajnić Boško. Čuo je da se oni sastaju u kući I optuženog gdje su se dogovarali i donosili različite odluke. Nije znao kakvu funkciju u vlasti I opt. Pavlović ima u selu, ali je čuo da je on jedan od glavnih i da su ga zvali nadimkom "vojvoda". To je čuo kako iz pričanja Hrvata, tako i iz pričanja mještana Popovca srpske nacionalnosti. Prije rata bio je u dobrim odnosima sa II opt. Urukalom, pa se začudio kada ga je ugledao u vojničkoj uniformi i s puškom kako ide po kućama i usmeno obaviještava muškarce hrvatske narodnosti da moraju doći pred Dom, a da pri tome ne smiju stvarati veće grupe od 2-3 osobe. Kada su došli pred Dom II optuženi ih je prozivao te su morali ući u dvoranu zadružnog doma. Kao obrazloženje njihovog zatvaranja II optuženi im je naveo da će se u slučaju napada "ustaša" svi stanovnici Popovca sa svojim obiteljima povlačiti prema Batini. Bio je podvrgnut neprestanim pretragama kuće koje su vršene noću. Zbog straha da će biti ubijen, kao i njegova sestra, svakodnevno je navečer napuštao kuću i spavao na drugom mjestu. Ujutro bi se vraćao kući uočivši da je u istu provaljeno, da su razbacane stvari, a neke pokretnine otuđene. Dana 28.9.1992.g. oko 23,30 sati više ljudi je ušlo u njegovo dvorište, te su počeli provaljivati ulazna vrata. Čuo je svoju sestru Doroteu kako na njihov upit gdje je vlasnik kuće odgovara da nije u kući. Zatim je čuo jedan hitac iz revolvera, a nakon toga jedan kraći rafal iz automatske puške. Te večeri ubijena mu je sestra Doroteja stara 79. godina. Nakon ubojstva sestre obavijestio je o tome zapovjedništvo UNPROFOR-a. Putem tumača im je ispričao događaj, no za pripadnike belgijske vojske koji su bili tamo stacionirani to je bio beznačajan događaj. Bio je razočaran njihovim ponašanjem budući su se oni više družili sa četnicima, zajedno s njima jeli i pili, te zajedno pucali po slobodnom teritoriju Republike Hrvatske, u pravcu Osijeka. Treći dan iza tog događaja napustio je Popovac. Nije bio pripadnik niti jedne političke stranke, nije imao uniformu, niti oružje. Usprkos tome, pucali su po njegovoj kući i u dvorište su mu bacane eksplozivne naprave. Niti jedan od optuženika nije ga privodio, ispitivao, niti fizički maltretirao.

U iskazu svjedok Željko Jurčec izjavljuje da je radna obveza u Popovcu bila u nadležnosti II opt. Urukala. Naime, on im je slao pozive za radnu obvezu koje je osobno potpisivao. Na radnu obvezu se morao odazvati jer bi u suprotnom bio fizički maltretiran. Tijekom obavljanja radova nitko ga nije fizički maltretirao. Dok su radili čuvali su ih naoružani stražari. Od ostalih mještana Popovca doznao je da je I opt. Pavlović glavni u selu iz razloga što se radi o vrlo sposobnom čovjeku koji se razumije u politiku. Gledajući program na televiziji vidio je I opt. Pavlovića kako prisustvuje nekim sastancima. Mještani Popovca hrvatske narodnosti I opt. Pavlovića su zvali nadimkom "vojvoda". Mještani su pričali da je I optuženi bio organizator nabave i podjele oružja u Popovcu. Zajedno sa Šumiga Stjepanom bio je priveden na ispitivanje, u dvorište pravoslavne crkve. Privodio ih je Kovač Milan, po nacionalnosti Rom. Kada su došli u dvorište crkve morali su sjesti uz zid gdje su im prišli Stanković Josip i Živković Mito koji su ih počeli tući. Stanković ga je šakama tukao po licu. Raspitivali su se gdje se nalazi oružje. Nakon ispitivanja i pretrpljenih batina morali su obojica ići raditi kod jedne osobe koja se zvala Slavka. Dok su radili kod nje došao je III opt. Berberović koji je tom prilikom prijetio Šumigi da će mu kliještima izvaditi zube. Opt. Berberović nije bio tada naoružan, ali je kod njega vidio kliješta. Prijetnju koju je III optuženi

izrekao Šumigi nije shvatio kao šalu. Tijekom ispitivanja Šumiga je zadobio ozljede od fizičkog maltretiranja, dok je on imao modrice na oku od zadobivenih udaraca.

U iskazu svjedok Petar Bošnjak izjavljuje da je nakon okupacije Baranje formirana nova vlast u Popovcu. Iako je dobio poziv od Vučenović Dragiša da se priključi teritorijalnoj obrani, odbijao je primiti oružje, osim ako će mu oružje dati zbog osobne sigurnosti. Prema osobnim saznanjima I opt. Pavlović je bio predsjednik Mjesne zajednice i bio je pripadnik Teritorijalne obrane, kao i ostali u Popovcu. U Civilnoj zaštiti bio je glavni Vukomanović, a tu je bio uključen i II opt. Urukalo. Na čelu Štaba Teritorijalne obrane bio je Strajnić Boško. Koliko mu je poznato I opt. Pavlović nije bio član Štaba Teritorijalne obrane. Dolazio je u Štab Teritorijalne obrane gdje je viđao I opt. Pavlovića i Strajnić Boška. Nekada su bili u vojnim uniformama i naoružani, a nekada u civilnoj odjeći. Iako nije to htio dobio je obvezu da preuzima poljoprivredne strojeve i ostali inventar od vlasnika Hrvata koji su napustili svoje kuće. Mehanizacija je bila dopremljena u prostor Poljoprivredne zadruge Popovac odakle su poljoprivredni strojevi raspoređivani mještanima Popovca srpske nacionalnosti ili pridošlim srpskim izbjeglicama. Tako se raspoređivala i davala zemlja, voćnjaci i vinogradi. Osobno nije primao zapovjedi da vrši nasilje nad Hrvatima od I opt. Pavlovića i Boška Strajnića jer su oni znali da se drži rezervirano, pa mu se nisu obraćali.

U iskazu svjedok Vojislav Todorović izjavljuje da je nakon okupacije Baranje u Popovcu formirana nova srpska vlast. Formiran je Štab Teritorijalne obrane u kojem je glavni bio Strajnić Boško. Početkom mjeseca listopada 1991.g. na područje Popovca je došao veći broj izbjeglica srpske nacionalnosti. Bio je u pratnji tog konvoja, pa kada je došao u Popovac kontaktirao je s opt. Pavlovićem koji je bio u Mjesnoj zajednici i radio na zbrinjavanju tih izbjeglica. Smatra da je opt. Pavlović bio predsjednik ogranka stranke SDS u Popovcu, a to je zaključio po tome što je on ispred te stranke išao na sastanke ogranka stranke HDZ.

U iskazu svjedok Stjepan Hertarić izjavljuje da je do rata radio u firmi "Progres". Okupaciju Baranje dočekao je u Popovcu. U Popovcu je formiran Štab Teritorijalne obrane na čijem čelu su bili Strajnić Boško i opt. Pavlović. U taj Štab je priveden u rujnu 1991.g. Po njega su došli III opt. Berberović i Milan Šarić koji su ga odveli u Štab. Tijekom privođenja rukama ga je po glavi udarao III opt. Berberović. Kada je došao u Štab dočekali su ga Vučenović Dragiša, Stanković Josip i Milanović Svetomir. Ispitali su ga u svezi isticanja zastave Republike Hrvatske na kući, te mu prijetili da će ga ubiti ako tu zastavu iz kuće ne donese u Štab. Zbog toga je morao otići kući pod pratnjom i donijeti zastavu. Na zahtjev Vučenovića morao je zapaliti zastavu u dvorištu Doma zdravlja iako je to u početku odbijao, no kada ga je Vučenović počeo tući, to je učinio. Nakon toga je vraćen u Štab gdje su ga Vučenović, Milanović, Stanković i neki drugi tukli po glavi i drugim dijelovima tijela tako da je izgubio svijest. Pretrpio je takve batine da je jedva došao kući. Kod kuće je ležao 10 dana i nije smio tražiti liječničku pomoć jer mu je to bilo zabranjeno. Nakon mjesec dana od ovog događaja ponovno su po njega došli opt. Berberović i neki Romi naoružani, pa kada su ušli u kuću počeli su ga tući šakama. Odveli su ga u Štab te predali Đukić Milutinu koji je bio dežurni i koji mu je naredio da opere pod. Dok je u klečećem položaju prao pod naišao je III opt. Berberović koji ga je više puta nogom i šakom udario po tijelu. Nakon toga je prljavim čizmama zaprljao pod koji je oprao, te mu naredio da to očisti. Zaprijetili su mu da ne smije ništa i nikome govoriti jer će ga ubiti. Kada je oprao pod otpušten je kući kamo je vrlo teško stigao zbog pretrpljenih batina. Na putu do kuće sustigli su ga III opt. Berberović i još jedna osoba. Tukli su ga rukama i nogama po tijelu, a III opt. Berberović je toj drugoj osobi rekao da ga prebije na mrtvo. Nakon prodora Hrvatske vojske u Baranju došlo je do ubojstva Ban Mije i Slavka, te Jakopec Andrije. On je trebao biti slijedeći ubijen. Zbog toga je ostao

tijekom noći u svojoj tvrtki "Progres", odakle je nazvao ženu da mu u Beli Manastir donese putovnicu, pa su zajedno otišli iz Baranje za Sombor, a zatim u Republiku Hrvatsku. Svu svoju imovinu ostavili su u Popovcu. Tešku govornu manu koju sada ima prije rata nije imao i sasvim normalno je govorio. Otežani govor je rezultat pretrpljenih batina koje je dobio dok je bio u Popovcu. U sedam navrata je privođen na ispitivanje i svaki puta bi ga u Štab pratio i dovodio III opt. Berberović s drugim osobama, a tijekom privođenja bio je fizički zlostavljan.

U iskazu svjedok Josip Kunović izjavljuje da je okupaciju Baranje dočekaao u Popovcu. Bavio se zemljoradnjom i nije učestvovao u radu političkih stranaka. Od Civilne zaštite je dobijao pozive radi odlaska na radnu obvezu. Uredno se odazivao jer se bojao posljedica neodazivanja. Posebno iz razloga jer se preostalim Hrvatima koji su ostali u Popovcu stalno prijetilo da moraju iseliti i pucalo se po njihovim kućama. U Popovcu je nakon okupacije formirana nova srpska vlast na čelu koje su bili Strajnić Boško, I opt. Pavlović i II opt. Urukalo. Glavni izvršitelji njihovih naredbi da se privode ljudi, pretražuju kuće i odnose njihove pokretne stvari bili su Stanković Josip i Milanović Svetomir zv. "Njameo" i "Seljo". Kada bi se pucalo po Baranji ili nešto slično događalo svi muškarci iz sela hrvatske narodnosti bili su privođeni noću u mjesni dom. Tu je znalo biti oko 60-70 ljudi koje su čuvali naoružani stražari. Oni su govorili da će pobiti sve zatvorene ukoliko netko od pripadnika teritorijalne obrane pogine. Govorilo se da će u slučaju napada "ustaša" iz pravca Osijeka sve njih sakupiti i slati ispred pripadnika teritorijalne obrane.

U iskazu svjedok Slavica Gudlin izjavljuje da je nakon okupacije Baranje u Popovcu formirana okupaciona vlast. Ona je mišljenja da je u toj vlasti opt. Pavlović bio glavni. Njega su po selu zvali "vojvoda" jer se za sve njega moralo pitati. Inače, prije rata bio je predsjednik Mjesne zajednice. Da je on glavni u selu zaključila je tijekom sahrane Mikec Josipa. Gledajući iz pravca crkvenog dvorišta s ograde vidjela je opt. Pavlovića kako dolazi automobilom, izlazi van i počinje mahati rukom. Odmah iza toga vidjela je da se iza crkve pojavljuju naoružani Romi za koje nije znala što ovdje rade. Vidjela je da je nekoliko naoružanih Roma krenulo za pogrebnom povorkom, dok su se ostali Romi razišli. Zbog čega se to događalo nije joj poznato. Popovac je napustila 23.12.1991.g. jer nije mogla izdržati prijetnje, posebno III opt. Berberovića, te iz razloga što su ona i muž morali ići na radne obveze. U vezi III opt. Berberovića vezana su dva događaja. Prvi događaj je bio kada su ona i muž traktorom išli iz Popovca u Kneževo do kćeri. Na putu su naišli na traktor s prikolicom u kojoj su bili opt. Berberović i naoružani Romi. Pri mimoilaženju opt. Berberović je uperio pušku prema njima i nešto je govorio, ali od buke traktora nije ništa razumijela. Drugi događaj se dogodio u Popovcu kada je išla stazom kroz selo. Naišao je opt. Berberović na biciklu, pa kada je došao do nje obratio joj se riječima "Slavice ne grije vas više hrvatsko sunce, sve ćemo vas pobiti". Prijetnje koje joj je izrekao shvatila je ozbiljno i toga se uplašila. Bojala se za sebe, svoju obitelj i svoje imanje. Od brige i straha nije mogla jesti tako da je izgubila ukupno 47 kg i od slabosti se nije mogla kretati. Na radnu obvezu je morala ići zajedno s mužem. U svezi toga obratila se Milanović Svetomiru zv. "Seljo" da se ona i muž oslobode te obaveze jer nema nikoga u kući da se brine o njihovoj stoci. Međutim, on joj je rekao da se mora odazvati na radnu obvezu jer će ju u suprotnom odvesti do granice, ali granicu neće prijeći. Zbog toga je na radne obaveze morala ići jer bi je ubili. Po selu se pričalo da su mještani odvođeni na saslušanje u Štab Teritorijalne obrane gdje su bili maltretirani i pretučeni.

U iskazu svjedok Goran Knez izjavljuje da je nakon okupacije Baranje ostao u Popovcu do 19.11.1992.g. Sve do tada bio je zatvaran, maltretiran i pretučen. Bio je privođen u Štab Teritorijalne obrane koji se nalazio u prostorijama Doma zdravlja gdje su ga Milanović

i Stanković zv. "Njamco" i "Seljo" tukli ispitujući ga za oružje. Zbog pretrpljenih batina dragovoljno im je predao jednu pušku i nož. Nakon toga su ga priveli ponovno u Štab gdje su bili Strajnić, Vučenović i Poznanović koji su ga pretukli. Sve do napuštanja Popovca išao je skoro svaki dan na radnu akciju. Dok bi radio čuvao ga je Todorović Jasmin, a navečer bi se morao javiti u Štab gdje bi ga ispitivali i tukli. Tijekom 1992.g. jedna ga je žena srpske nacionalnosti prijavila da je zajedno s Geto Zvonkom ima namjeru trovati bunare stanovnika srpske nacionalnosti, što nije odgovaralo istini. Zbog toga je u Štab bio priveden i Geto. U Štabu su Geto Zvonka dočekali Milanović i Stanković. Tukli su ga tako da su mu raskrvarili lice. Tijekom ispitivanja u prostorije Štaba stigao je opt. Pavlović. Ulazeći u prostorije Štaba odmah je rekao "bogamu, jer uvijek mora biti krvi". Tijekom saslušanja morao je ruke staviti na jedan sanduk nakon čega su ga Milanović i Stanković tukli sajlom po rukama tako da su mu svi prsti bili natečeni. Dobio je takve batine da se obratio opt. Pavloviću riječima da ne odgovara istina da je on imao namjeru trovati bunare, na što je opt. Pavlović odgovorio da se to mora ispitati. Poslije tih riječi Milanović i Stanković su ga nastavili ispitivati i tući. Cijelo to vrijeme opt. Pavlović je bio u prostoriji u kojoj su ga tukli. Opt. Pavlović je rekao da je mještанин Popovca Jurinić koji je priveden u drugu prostoriju i tamo ispitivan, priznao da je o trovanju bunara govorio Geto. Nakon provedenog saslušanja opt. Pavlović je rekao da ide kući, no da se pripremi jer se tijekom noći očekuje razmjena pa da može očekivati da će i on biti razmijenjen. U kasnim noćnim satima vratio se kući, a kada je njegova majka otvorila vrata odmah ih je zatvorila jer ga nije mogla prepoznati, budući su mu obje ruke i prsti bili strašno otečeni, a po tijelu i licu bio je plav kao tinta. Smatra da je opt. Pavlović bio glavni u selu jer se njega za sve pitalo. To zaključuje po tome što ga se pitalo i u svezi sahrane pok. Mikec Josipa. Prostorije Štaba Teritorijalne obrane bili su u Domu zdravlja Popovac. Upravo u tim prostorijama razgovarao je s opt. Pavlovićem u svezi sahrane pok. Mikeca. Kada su postrojbe HV tijekom 1992.g. ušle u Baranju iz pravca Torjanaca svi Hrvati iz Popovca bili su privedeni i zatvoreni u mjesni dom. Tamo su bili zatvoreni 2-3 noći, a za vrijeme dana su bili puštani. Glavni u organizaciji privođenja i držanja Hrvata u domu bio je II opt. Urukalo. Nakon 2-3 dana ostali mještani su bili pušteni, osim njega i još nekoliko osoba za koje je opt. Urukalo rekao da su "ustaše" i da će još nekoliko dana ostati zatvoreni u domu. Zbog svih napada koje je doživljavao razgovarao je s opt. Pavlovićem u jednoj gostioni. Zatražio je pomoć u svezi napada kojima je bio izložen i što da čini u tim situacijama. Opt. Pavlović mu je tada rekao "mali idi odavde, bori se za svoju državu". Radi savjeta i pomoći u nekim situacijama obraćao se opt. Pavloviću. Neki puta mu je pomogao, ali u nekim situacijama nije ništa učinio, naročito kada su ga tukli.

U iskazu svjedok Proka Radivojević izjavljuje da je okupaciju Baranje sa svojom obitelji dočekao u Popovcu. Nije znao kakva je funkcija opt. Pavlovića u Štabu, no on ga je pozivao u Štab na razgovor. U više navrata je dobio pozive za saslušanje i po njega su dolazili Stanković i Milanović. Kada bi došao u Štab opt. Pavlović je s njim razgovarao. Tijekom razgovora opt. Pavlović mu je rekao da se on kao Srbin treba priključiti u izgradnji nove države, kao i njegova obitelj. Kako je u srpnju 1990.g. pretrpio infarkt srca i bio na bolovanju, nije se htio priključiti. Zbog toga mu je u više navrata rečeno da je izdajica, da će mu biti minirana kuća što je jednom i učinjeno u travnju 1994.g. kada mu je u jutarnjim satima bačena u dvorište eksplozivna naprava. Od detonacije razbijena su mu sva stakla na prozorima, a kuća oštećena. Kada bi ga opt. Pavlović ispitivao imao je na sebi maskirnu uniformu, no nije vidio naoružanje kod njega. Na razgovore kod opt. Pavlovića bio je 3-4 puta pozivan. Posljednji takav razgovor njih dvojica vodili su u prostorijama Mjesnog ureda. On je po nacionalnosti Srbin, a njegova supruga Hrvatica. Kako je znao dobro francuski jezik kontaktirao je s pripadnicima UNPROFOR-a. Zbog toga mu je osobno opt. Pavlović zabranio kao i njegovoj kćeri da razgovaraju s pripadnicima UNPROFOR-a, te mu je zabranio da iz

svoje kuće gleda prema Štabu. Ne zna tko mu je bacio eksplozivnu napravu u dvorište i tko je poslao osobu da to učini. Time mu je prijetio opt. Pavlović koji ga je jednom prilikom u razgovoru upozorio riječima "nemoj da nas izdaješ, sprema se grupa minirat će ti kuću". Jednom prilikom zajedno s ženom vozio se u autobusu kada je pred svima III opt. Berberović na glas rekao da će četnici pobiti sve ustaše u selu. Kako se on nije priključio Srbima, a zvali su ga "ustašom", zaključio je da se ta prijetnja odnosi i na njega..

U iskazu svjedok Geto Zvonko izjavljuje da je nakon okupacije ostao cijelo vrijeme u Popovcu. Da bi preživio radio je kao i drugi ljudi u Popovcu kod opt. Pavlovića koji ga je za posao uredno plaćao. Međutim, primao je pozive za radnu obvezu u selu i okolini. Pozive je potpisivao II opt. Urukalo. Temeljem takvog poziva morao je 30 dana raditi na farmi bez naknade. Za potrebe vojske dobio je poziv za kopanje rovova. Prilikom upada postrojbi HV u Baranju 1992.g. proveo je kao i svi ostali pripadnici hrvatske narodnosti dvije noći zatvoren u mjesni dom, a čuvali su ih stražari koji ih nisu maltretirali. Tamo nije vidio niti jednog optuženika. Jednom prilikom temeljem prijave Roksandić Mire bio je priveden zajedno s Đurinjak Milanom i Knez Goranom da su navodno trovali bunare po selu. Po njega su kući došli opt. Pavlović i još jedna njemu nepoznata osoba, te su ga odveli u Štab. U Štabu su sva trojica bili ispitivani, svaki u drugoj prostoriji. Tijekom ispitivanja tukli su ga Milanović i Stanković šakama, te nekim kolcem. Od zadobijenih udaraca povrijeđeno mu je oko. Njegovom ispitivanju nije prisustvovao niti jedan optuženik. Tijekom ispitivanja u jednom trenutku u prostoriju je ušao opt. Pavlović i rekao mu da može ići kući. Dobio je toliko udaraca da jedno vrijeme nije mogao obavljati bilo kakav posao.

U iskazu svjedok Andrija Rudnički izjavljuje da je zajedno sa Šumiga Maricom i Ljudevitom i još nekim ljudima radio kod opt. Pavlovića na vađenju luka. Tom prilikom pok. Ljudevit Šumiga je rekao ženi I optuženog "je li da je dobar luk na hrvatskoj zemlji". To je Ljudevit rekao u alkoholiziranom stanju. Nekoliko dana iza toga opt. Pavlović je došao sa nekoliko osoba u vozilu. Stali su ispred njegove kuće, jer su tu bili i Šumiga Marica i Ljudevit. Opt. Pavlović je kod sebe imao automatsku pušku. Obratio se Marici Šumiga riječima "gdje su vam sinovi?" Ona mu je odgovorila da nema saznanja gdje se nalaze. Na to je opt. Pavlović rekao da su njihovi sinovi poubijani na Banovu brdu gdje se nalazi odašiljač za Baranju, jer su svi koji su tamo zatečeni bili ubijeni. Na to Marica Šumiga nije reagirala jer je znala da njezini sinovi nisu tamo bili nego da se nalaze na slobodnom teritoriju Republike Hrvatske. Prije odlaska opt. Pavlović je rekao Šumiga Marici i Ljudevitu da se paze jer da će vidjeti što je to hrvatska zemlja.

U iskazu svjedok Slavica Mileusnić izjavljuje da nije bila nazočna niti ima ikakvih saznanja o susretu i razgovoru između opt. Pavlovića i Šumiga Marice u dvorištu kuće Andrije Rudničkog.

U iskazu svjedok Dragan Arnoš izjavljuje da nije napuštao Popovac za vrijeme rata. Po narodnosti je Hrvat. Zna od ranije opt. Berberovića i za njega može reći da ima određenih psiholoških problema. Pred kraj rata napustio je Popovac, ali se vratio. Po povratku je imao istih zdravstvenih problema zbog čega ga je vozio na preglede. Kada se vratio opt. Berberović je došao u fizički sukob s Čizmar Vladom.

U iskazu svjedok Branislav Jakić izjavljuje da je tijekom rata ostao u Popovcu. Po nacionalnosti je Srbin. Dobro zna opt. Berberovića koji je po prirodi miran i njegov izgled je u potpunoj suprotnosti s njegovim karakterom. Temeljem fizičkog izgleda čovjek bi zaključio da se radi o nasilnom čovjeku što opt. Berberović nije. Prije rata opt. Berberović je bio na

liječanju u Zagrebu i Beogradu. Za vrijeme rata nije imao nikakvu funkciju u novoj vlasti i nije pljačkao napuštenu imovinu Hrvata. Iz Popovca je III optuženi otišao 1997.g., a vratio se 2001.g. i odmah je došao u fizički sukob sa Čizmar Vladom. Opt. Berberović je bio pripadnik teritorijalne obrane kao dragovoljac. Viđao ga je u civilu i bez oružja.

U iskazu svjedok Damir Jurinić izjavljuje da je u mjesecu svibnju 1992.g. bio priveden od strane Stankovića i Milanovića koji su bili naoružani pištoljima i puškama u Štab Teritorijalne obrane po naređenju opt. Pavlović Stojana. Oni su došli po njega oko 22,00 sati toga dana jer se pričalo da truje bunare mještana srpske nacionalnosti. U dvorištu kuće njegove tetke gdje su ga lišili slobode, obojica su ga išamarala. Kada su ga priveli u Štab ostavili su ga u hodniku da bi nakon izvjesnog vremena došao Milanović i rekao mu "mali mi sve znamo". Uveli su ga u jednu prostoriju gdje su bili ispitivani Geto Zvonko i Knez Goran. Obojica su dobila batina jer je Knez bio krvav po licu, a Geto izbezumljen od batina. Toliko su ih tukli da je čuo glas jednog od njih kako kaže "nemojte više". U toj prostoriji gdje je došao bilo je oko 10 osoba, među njima i opt. Pavlović u civilnoj odjeći. Tu mu je opt. Pavlović rekao da mora pokazati ili na Geto Zvonka ili na Knez Gorana da su upotrijebili otrov za trovanje bunara. Iako ništa o tome nije znao, bio je prisiljen da pokaže na jednog od njih i to na Geto Zvonka. U vrijeme ovog događaja imao je svega 13 godina. Nakon što je pokazao na Geto Zvonka opt. Pavlović ga je odveo u jednu prostoriju i tada mu rekao "ako te još jednom vidim u selu, ubit ću te".

U iskazu svjedok Radinka Lončar izjavljuje da je o stradanju Mikec Josipa čula od svoga muža koji joj je rekao da hitno mora otići do Knez Drage gdje su bili roditelji Mikec Josipa. Tamo je saznala da se Mikec Josip objesio u čardaku njegovog strica. Odmah iza nje su došli automobilom opt. Pavlović i Vučenović. Izašavši iz automobila rekli su joj da Mikeca mogu skinuti jer pripadnici milicije neće dolaziti. Da bi ga skinuli potražila je sredstvo za rezanje užeta, te je pronašla jedan srp u prostoriji u kojoj je na zidovima štampanim isprekidanim slovima zelenom bojom napisan tekst "moj život se ugasio u 05,30 sati ubiše me četnici Gavrić, Dragiša i "Skakavac" - živjela moja domovina i Tuđman". Dan ranije pok. Mikec je bio u Štabu gdje su ga saslušavali Vučenović Dragiša i Strajnić Boško zv. "skakavac". Tijekom saslušanja su ga mučili i gasili mu cigarete po nogama. Njegovo saslušanje je trajalo od 17,00 sati do 22,00 sati kada su ga pustili. Bila je prisiljavana obavljati fizičke radove koji su organizirani u selu iako je imala dosta posla u svom domaćinstvu. Te radove organizirao je II opt. Urukalo koji je pravio spisak osoba za radove. Na tom spisku ona je bila na prvom mjestu. Po nacionalnosti je srпкиnja, pravoslavne vjeroispovjesti, dok je njen pok. muž po narodnosti Hrvat. Dana 26.12.1991.g. zajedno sa još 15 osoba iz Popovca temeljem dozvole napustila je Baranju. Popovac je napustila zato što se bojala oružja i eksplozija. Dok je bila tamo palo je nekoliko mina u susjedstvu. Budući je kod svoje djece držala svinje i stoku došla je u Štab gdje je zatekla opt. Pavlovića, te Strajnić Boška. Od opt. Pavlovića tražila je dozvolu da preveze stoku u svoju kuću jer ga se sve moralo pitati. On je bio u civilnoj odjeći naoružan automatskom puškom. Na njenu zamolbu opt. Pavlović je odgovorio osornim glasom, psujući joj majku i majčino mlijeko, riječima "da pobjegli su oni, bacili uniformu i oružje, a znamo da je tvoj zet prijetio da će poklati cijelu familiju Radojka". Istovremeno Strajnić Boško zv. "skakavac" povrijedio ju je riječima "znamo mi udala si se za Hrvata da kolju Srbe". Sve je to nevjericom slušala i svemu se čuđila. Obojica su je nastavila vrijeđati pa joj je Strajnić rekao "znamo mi udala si se ti za hrvatski k....." a opt. Pavlović joj je rekao "da joj j..... majčino mlijeko koje je posisala". Vrijeđali su je bez ikakvog razloga.

U iskazu svjedok Milan Đurinjak izjavljuje da je okupaciju Baranje dočekao u Popovcu. Formiran je Štab Teritorijalne obrane, no ne zna tko je tamo kakvu funkciju vršio. Dobio je poziv na radove na farmi i to po nalogu II opt. Urukala. Jednom prilikom priveden je na saslušanje po prijavi Roksandić Mire da je imao namjeru trovati bunare, što nije odgovaralo istini. Po njega je došao naoružan III opt. Berberović koji ga je dopratio do Štaba. Tamo su ga dočekali Milanović i Stanković koji su ga odmah počeli tući šakama i oružjem. Od tih udaraca zadobio je povredu oka. Dok su ga tukli naišao je opt. Pavlović koji je dotada dijelio pomoć izbjeglicama. Vidjevši što mu rade rekao je da ga puste, što su oni i učinili. Došavši u Štab I optuženi je uzeo bocu koja je pronađena kod njega, pomirisao sadržaj te boce, te rekao da se ne radi o otrovu nego o herbicidu za zaprašivanje njiva. Radnu obvezu isključivo su imali mještani Popovca hrvatske narodnosti.

Nakon analize sudsko vijeće je prihvatilo iskaze svjedoka. Sadržaj njihovih iskaza rezultat su neposrednog opažanja i učestvovanja u konkretnim događajima, a iz tih iskaza se moglo utvrditi tko je od optuženika kakvu ulogu imao u sistemu novoformirane vlasti na području privremeno okupiranog Popovca. Iskazi su logični i uvjerljivi, međusobno nisu u suprotnosti, zbog čega sudsko vijeće nije imalo razloga posumnjati u njihovu vjerodostojnost.

Da bi se utvrdio psihički status III opt. Berberović Branka provedeno je psihijatrijsko vještačenje. Na temelju medicinske dokumentacije, psihijatrijskog pregleda i intervjua stalni sudski vještak dr. Željka Vukšić-Mihaljević utvrdila je da III opt. Berberović ispunjava dijagnostičke kriterije ovisnosti o alkoholu i ovisnosti o anksioliticima, te da ima obilježja emocionalno nestabilne ličnosti (poremećaj ličnosti). Nema elemenata delirantnog ili psihotičnog poremećaja. Tempore criminis III opt. Berberović bio je sposoban shvatiti značaj i posljedice djela i bio je sposoban upravljati svojim postupcima. U navedenom razdoblju ispunjava dijagnostičke kriterije kronične ovisnosti o alkoholu i anksioliticima, te obrasce ponašanja u sklopu poremećaja ličnosti.

Nakon analize sudsko vijeće je u cijelosti prihvatilo nalaz i mišljenje vještaka jer je isti dan primjenom znanstvenih metoda, sukladno pravilima struke, objektivno i nepristrano, a na isti nisu stavljene primjedbe.

Uvidom u smrtni list za Vlahek Franju i Vadjla Doroteju utvrđeno je da su isti nastradali nasilnom smrću u Popovcu. Uvidom u rješenje Općinskog suda u Osijeku br. R1-286/92 za pok. Ban Slavka br. R1-206/92 za pok. Ban Miju, u rješenja Općinskog suda u Belom Manastiru br. R1-245/94. za pok. Čizmar Stevana, br. R1-147/96 za pok. Milak Antuna i br. R1-148/96 za pok. Milak Mariju utvrđeno je da su isti smrtno nastradali tako što su ubijeni u Popovcu tijekom okupacije. Prethodno navedeno potvrđuje zapisnik o mrtvozorstvu za pok. Čizmar Stevana i zapisnik sekcije za pok. Vadjla Doroteju.

Iz imovnih uvjerenja je vidljivo da opt. Pavlović ima prihoda od samostalne djelatnosti, te da opt. Urukalo i opt. Berberović nemaju nikakvih prihoda.

Uvidom u presliku dokumentacije (str. 365, 370, 371, 372, 373, 374) utvrđeno je da se radi o dokumentima vezano uz djelatnost I opt. Pavlovića kao predsjednika Odbora za zbrinjavanje izbjeglica pri Mjesnoj zajednici Popovac. Dokument na str. 373-374 spisa ukazuje kakve je bio orijentacije I opt. Pavlović i pod kojim uvjetima je tražio moguću suradnju s članovima stranke HDZ. Osnovni uvjet moguće suradnje bio je da članovi HDZ i mještani hrvatske narodnosti u Popovcu prihvate načela a) za federativnu Jugoslaviju, b) za demokraciju, c) za JNA, d) za mirno rješenje Jugoslavenske krize. Da je opt. Pavlović zaista

imao prethodno navedenu funkciju u Mjesnoj zajednici Popovac vidljivo je iz preslika zapisnika sa održanih skupština Mjesne zajednice Popovac (str. 424, 427-432).

Iz izvoda iz prekršajne evidencije vidljivo je da I-III optuženi nisu bili prekršajno kažnjavani.

Iz izvoda iz kaznene evidencije je vidljivo da I-III optuženi nisu bili kazнено osuđivani.

1a) U odnosu na ovu inkriminaciju sudsko vijeće je saslušalo svjedoka Kramar Milana. Temeljem iskaza navedenog svjedoka proizlazi da su po njega došli i lišili ga slobode Stanković Josip zv. "Njamco" i Milanović Svetomir zv. "Seljo". Niti jedan od njih Kramaru nije objašnjavao razlog privođenja i po čijem naređenju ga privode. U Štabu Teritorijalne obrane Kramar je bio ispitivan u dvije odvojene prostorije. U prvoj prostoriji ispitivao ga je Vučenić Dragiša. Za vrijeme njegovog ispitivanja ostali u toj prostoriji, a bilo je 3-4 Roma i nitko drugi osim njih, tukli su ga šakama i rukama po tijelu. Tom dijelu ispitivanja opt. Pavlović nije bio niti nazočan, nije ispitivao svjedoka Kramara, niti je uopće bio u situaciji da u svojstvu neke ovlaštene osobe ispred Štaba Teritorijalne obrane Popovac nadgleda Kramarovo saslušanje. Nakon tog saslušanja Kramar je bio odveden u drugu prostoriju u kojoj je bio Strajnić Boško zv. "Skakavac" koji je po funkciji u novoformiranoj vlasti bio komandant Štaba Teritorijalne obrane Popovac. Kramar je u toj prostoriji kod Strajnića zatekao opt. Pavlovića. Analizirajući dio iskaza svjedoka Kramara koji se odnosi na njegovo ispitivanje kod Strajnića, sudsko vijeće je zaključilo da i u toj drugoj prostoriji opt. Pavlović ispred Štaba Teritorijalne obrane Popovac, nije imao status ovlaštene osobe, niti je sudjelovao u Kramarovom ispitivanju. Nije sporno da se između opt. Pavlovića i svjedoka Kramara vodio kratak razgovor i to o obostranoj nazočnosti na skupovima stranke HDZ, no i u ovom slučaju to se ne može okarakterizirati kao ispitivanje, jer i sam svjedok to negira. Kao što opt. Pavlović nije sudjelovao u ispitivanju svjedoka Kramara kod Strajnića, tako ga nije ni fizički maltretirao, što svjedok Kramar ne poriče. U prostoriji kod Strajnića tukli su ga Todorović Pero i Dvornić Radenko, dok su tome bili nazočni Strajnić, Mišljenović i I opt. Pavlović, što nije sporno. U konkretnom slučaju sudsko vijeće smatra da I opt. Pavlović nije imao nikakvu funkciju nadgledanja Kramarovog ispitivanja, nije ga osobno ispitivao, nije ga osobno fizički maltretirao, niti je dao bilo kome nalog od prisutnih osoba da to čine u odnosu na svjedoka Kramara. Slijedom navedenog sud smatra da sama nazočnost opt. Pavlovića jednom dijelu ispitivanja svjedoka Kramara ne može imati karakter nečovječnog postupanja, niti se oblik ponašanja I optuženog može okarakterizirati kao namjera nadgledanja ispitivanja tog svjedoka. Rezultati dokaznog postupka u pogledu ove inkriminacije upućuju na suprotan zaključak. U konkretnom događaju ponašanje I optuženog nema karakter primjene fizičke ili psihičke prisile prema svjedoku Kramaru, a njegova nazočnost, ne može imati karakter okrutnog postupanja usmjerenog na mučenje Kramara. Kako je inkriminirano ponašanje opt. Pavlovića u konkretnoj situaciji izostalo, nisu ostvareni osnovni elementi bilo kojeg kaznenog djela jer nije bilo dokaza da je I optuženi htio postupati na način kako mu se to stavlja na teret toč. 1a) optužnice.

1e) U svezi ovog događaja od mjeseca svibnja 1992.g. nije sporno da su povodom prijave, uz obrazloženje da su htjeli trovati bunare mještana srpske nacionalnosti, u Štab Teritorijalne obrane privedeni Zvonko Geto, Goran Knez, Damir Jurinić i Milan Đurinjak. Iz iskaza svjedoka Knez Gorana proizlazi da je zbog ove prijave bio priveden u Štab na ispitivanje. Kada je u Štab iz istih razloga priveden Geto Zvonko dočekali su ga Milanović i Stanković, te ga odmah počeli tući raskrvarivši mu lice. Tijekom njihovog ispitivanja u

prostorije Štaba je došao opt. Pavlović. U konkretnoj situaciji nije on naredio lišenje slobode i privođenje Geto Zvonka i Knez Gorana, nije ih osobno ispitivao, niti je sudjelovao u njihovom fizičkom maltretiranju. U tom smislu znakovita je reakcija opt. Pavlovića pri ulazu u Štab kada je rekao "bogamu, jer uvijek mora biti krvi", a što se isključivo odnosilo na način ispitivanja i postupanja prema navedenim osobama. Odgovara istini da je optuženi nakon dolaska u Štab bio u prostoriji gdje su Kneza tukli Stanković i Milanović sajlom po rukama i da mu se Knez obratio riječima da nije imao namjeru trovati bunare, na što je odgovorio kako se to treba ispitati. Naknadni dolazak opt. Pavlovića u Štab Teritorijalne obrane i njegova nazočnost samo jednom dijelu ispitivanja navedenih osoba ne može imati karakter nadgledanja. Nema dokaza da bi opt. Pavlović dao nalog da se oni liše slobode, da se prilikom ispitivanja prema njima okrutno postupa, pa to ukazuje da je njihovo privođenje rezultat odluke neke druge osobe iz Štaba Teritorijalne obrane Popovac. Da opt. Pavlović zaista nije bio nazočan cijelo vrijeme ispitivanju privedenih osoba proizlazi i iz iskaza Jurinić Damira. Naime, on je također iz istih razloga priveden u Štab Teritorijalne obrane, te je doveden u prostoriju u kojoj je bilo oko 10 osoba, među njima i opt. Pavlović u civilnoj odjeći. U toj prostoriji gdje je Jurinić doveden nije se vršilo ispitivanje, niti fizičko maltretiranje Knez Gorana i Geto Zvonka, ali je mogao čuti da su ih u drugim prostorijama tijekom ispitivanja druge osobe tukle. To što je svjedok Jurinić morao pokazati ili na Getu ili na Kneza da je netko od njih imao namjeru trovati bunar rezultat je razgovora i takvog zahtjeva više osoba, a to se prije svega odnosi na Stanković Josipa i Milanović Svetomira, a ne isključivo I optuženog. Svjedok Đurinjak je bio priveden iz istih razloga u Štab Teritorijalne obrane i po njega je došao III opt. Berberović. U Štabu su ga tijekom ispitivanja tukli Stanković i Milanović i to kako šakama tako i oružjem. Dok su ga tukli naišao je opt. Pavlović koji je naredio Stankoviću i Milanoviću da ga puste na miru, što su oni i učinili. Ovaj svjedok ima saznanja da je opt. Pavlović do dolaska u Štab dijelio pomoć izbjeglicama, što upućuje na zaključak da privedene osobe radi navodnog trovanja bunara nisu lišene slobode temeljem naloga opt. Pavlovića. On nije sudjelovao u njihovom ispitivanju kao ovlaštena osoba ispred Štaba Teritorijalne obrane, slijedom čega nije ni mogao nadgledati takva ispitivanja i donositi odluku o onome što će se dogoditi tijekom ispitivanja privedenih. U konkretnom slučaju u ponašanju opt. Pavlovića nedostaje nakana htijenja da se sve to dogodi na takav način kako je to opisano u činjeničnom opisu optužnice pod točkom 1e). On nad tim ispitivanjem nije imao nikakvu kontrolu niti ovlaštenje jer je to bilo u ovlasti druge osobe. Njegova nazočnost u prostorijama Štaba ne može imati karakter nadgledanja, niti je on aktivno sudjelovao u psihičkom i fizičkom maltretiranju privedenih. Slijedom navedenog sudsko vijeće uslijed nedostatka dokaza nije moglo utvrditi da se u ponašanju I optuženog ostvaruju obilježja bilo kojeg kaznenog djela činjenično opisanog pod toč. 1e) optužnice.

Na temelju provedenog dokaznog postupka, ocijenjujući svaki dokaz posebno i sve zajedno, te primjenom materijalnog prava sudsko vijeće smatra da je na nedvojben način utvrđeno da su I opt. Pavlović Stojan, II opt. Urukalo Đuro i III opt. Berberović Branko počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava- ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH na način i u vrijeme kako je to navedeno u izreci presude.

Nema sumnje da je Baranja kao integralno područje Republike Hrvatske tijekom mjeseca kolovoza 1991.g. bila okupirana. U vrijeme okupacije Baranje, Republika Hrvatska nije imala status suverene države nego je još uvijek bila dio SFRJ kao članice i potpisnice Ženevskih konvencija, te Dopunskog protokola I i Dopunskog protokola II. U okupaciji Baranje sudjelovalo je domicilno stanovništvo srpske nacionalnosti, paravojne postrojbe iz

drugih dijelova bivše SFRJ, koji su se pridružili jedinicama bivše JNA. Njihova zajednička namjera bila je rušenje ustavnopravnog poretka Republike Hrvatske i njezinih legalnih organa vlasti, te njihovo protjerivanje sa područja Baranje. Nasuprot njima na području Baranje su bili formirani i djelovali legalni organi vlasti Republike Hrvatske, te pripadnici MUP-a RH koji su imali zadatak štititi ustavnopravni poredak Republike Hrvatske tada kao jedne od republika u bivšoj SFRJ. Niti u jednom trenutku sukob ovih međusobno suprostavljenih strana nije prelazio granice SFRJ, niti prelazio na područje neke druge države članice i potpisnice Ženevskih konvencija, slijedom čega je na nedvojben način utvrđeno da je ovaj oružani sukob imao isključivo nemeđunarodni karakter.

Nakon okupacije Baranje tijekom kolovoza 1991.g. umjesto protjeranih legalnih organa vlasti Republike Hrvatske na području Baranje formirana je okupaciona vlast, pa tako i u mjestu Popovac. Oblici vlasti su bili Štab Teritorijalne obrane, Civilna zaštita i Mjesna zajednica. Iako saslušani svjedoci u svojim iskazima spominju opt. Pavlovića kao jednog od glavnih u toj novoformiranoj vlasti, temeljem provedenih dokaza nije se moglo utvrditi da je I optuženi imao funkciju komandanta Štaba Teritorijalne obrane Popovac u bilo kojem razdoblju privremene okupacije. Međutim, evidentno je da je opt. Pavlović bio aktivan u Mjesnoj zajednici i da je bio predsjednik Odbora za pomoć izbjeglim osobama, što proizlazi iz dokumentacije koja je pronađena, a koja prileže spisu (str. 365-370 spisa). Opt. Pavlović je i prije rata bio viđena osoba, politički aktivna i osoba koja je uživala autoritet u selu. Isto tako i za vrijeme rata optuženi je bio osoba od značaja i od velikog autoriteta posebno za mještane Popovca srpske nacionalnosti bez koga se nije donosila niti jedna odluka vezana uz funkcioniranje Popovca. Štab Teritorijalne obrane Popovac, Civilna zaštita i Mjesna zajednica ulaze u strukturu novoformirane vlasti i svaki od tih oblika vlasti imao je svoj položaj u hijerarhiji vlasti koja je stvorena na području okupirane Baranje. U toj strukturi vlasti I opt. Pavlović je aktivno učestvovao kao predsjednik Odbora za pomoć izbjeglicama, član Mjesne zajednice i član Štaba Teritorijalne obrane Popovac, pa tako i II opt. Urukalo kao jedan od zapovjednika Civilne zaštite.

Iz iskaza saslušanih svjedoka proizlazi da je struktura stanovništva u Popovcu bila takva da je u tom mjestu živjelo 70% stanovništva hrvatske narodnosti, a 30% srpske nacionalnosti. Niti jedan od saslušanih svjedoka hrvatske narodnosti koji je ili ostao u Popovcu do mirne reintegracije ili je zbog ratnih prilika u kojima se našao bio prisiljen napustiti Popovac, nije bio pripadnik MUP-a RH ili Hrvatske vojske. Nitko od njih nije bio naoružan, niti je bio zadužen vojnom uniformom. Svi su imali status civilnog stanovništva.

Nasuprot tome stanovnici srpske nacionalnosti, kao manjinskog stanovništva u Popovcu, vrlo brzo su dobili naoružanje od JNA, pa su u tom pogledu stanovnici nesrpske narodnosti bili u inferiornom položaju. Veliki značaj u naoružavanju srpskog stanovništva u Popovcu imao je opt. Pavlović kod koga je oružje bilo dopremeno i kod koga se oružje dijelilo isključivo stanovnicima Popovca srpske nacionalnosti. Nenaoružanost Hrvata, te minobacački napad koji je uslijedio isključivo po kućama i imovini mještana hrvatske narodnosti imao je za rezultat prisilno napuštanje Popovca od strane većinskog hrvatskog stanovništva, tako da je nakon tog minobacačkog napada u Popovcu ostalo svega 30% stanovnika hrvatske narodnosti.

Opt. Pavlović kao član Štaba, član Mjesne zajednice i predsjednik Odbora za pomoć izbjeglih osoba, II opt. Urukalo kao član Štaba i čelnik Civilne zaštite u Popovcu, te III opt. Berberović kao pripadnik Teritorijalne obrane su svu svoju aktivnost usmjerili na održavanju takve okupacione vlasti.

Temeljem funkcija i ovlaštenja koje je imao I optuženi je sudjelovao u ispitivanju Zvonka Arlavi. Za vrijeme dok ga je ispitivao svjedoka su tukli šakama po glavi ostali pripadnici Teritorijalne obrane. Iako je mogao, I optuženi nije ništa učinio da bi spriječio fizičko maltretiranje Arlavi Zvonka, ponašajući se tako pasivno prema nečovječnom i okrutnom postupanju ostalih pripadnika teritorijalne obrane, jer je to bilo u funkciji ispitivanja radi prikupljanja podataka koji su I optuženog interesirali. Osobno je naložio da se u više navrata privede Proka Radivojević mještanim Popovca, s kojim je osobno razgovarao tražeći i inzistirajući da se priključi Štabu TO i Teritorijalnoj obrani kao Srbin, jer u suprotnom da je izdajica i da će mu biti minirana kuća, što je i učinjeno jer se Radivojević nije htio aktivno uključiti u okupacionu vlast. Slijedom navedenog se prijetnje I optuženog mogu dovesti u vezu s miniranjem kuće navedene osobe. On nije osobno u tome učestvovao, ali je indirektno u to uključen jer to proizlazi iz sadržaja prijetnji koje je uputio Radivojeviću tijekom razgovora. Osobno je naredio Milanović Svetomiru i Stanković Josipu da pretraže kuću i ispitaju Šumigu Stjepana u svezi oružja kojom prilikom su ga navedeni fizički maltretirali. Opt. Pavlović je osobno primijenio fizičku silu prema Posavec Dragutinu tijekom njegovog saslušanja u Štabu.

U svojstvu i funkciji koju je vršio, II opt. Urukalo je bio nadležan za izvršavanje radnih obveza u Popovcu i izvan njega. U tom smislu sačinio je popis isključivo mještana hrvatske narodnosti koji su temeljem poziva putem kurira ili njegovog osobnog poziva bili dužni odazvati se na radnu obvezu jer bi u suprotnom snosili određene sankcije ili posljedice, zbog čega nije bilo slučaja odbijanja takve radne obveze od strane Hrvata. U izvršavanju radne obveze nisu učestvovali mještani srpske nacionalnosti što ukazuje na neravnopravan položaj mještana hrvatske narodnosti u Popovcu jer stanovništvo srpske nacionalnosti nije bilo pozivano na iste te radove budući su u to vrijeme obrađivali svoju zemlju i radili u svom domaćinstvu, dok to nije bilo dopušteno mještanima hrvatske narodnosti. Radovi su bili prisilni i bez ikakve naknade. Nedvojbeno je utvrđeno da je nakon ulaska postrojbi HV u proljeće 1992.g. na teritorij okupirane Baranje iz pravca Torjanaca temeljem odluke II optuženog došlo do pozivanja preostalih muškaraca hrvatske narodnosti da se jave u Mjesni dom gdje su 2-3 večeri proveli zatvoreni, čuvani od strane naoružanih stražara. Svrha ovog zatvaranja nije bila zaštita stanovnika hrvatske narodnosti od mogućeg napada pripadnika Teritorijalne obrane ili srpskih izbjeglica, nego je to bilo učinjeno u cilju onemogućavanja njihovog priključenja postrojbama HV. Zatvoreni mještani hrvatske narodnosti poslužili su i kao taoci, na što upućuju iskazi saslušanih mještana koji su bili zatvarani u taj dom i koji su osobno čuli kako od II optuženog, tako i od drugih stražara srpske nacionalnosti koji su ih čuvali, da će svi zatvoreni Hrvati biti poubijani ukoliko nastrada ili pogine bilo koji pripadnik Teritorijalne obrane Popovac srpske nacionalnosti.

U funkciji u kojoj je bio III opt. Berberović iskoristio je položaj pripadnosti jedinicama teritorijalne obrane, te prihvaćeno naoružanje kojim se poslužio u provođenju prisile nad mještanima Popovca hrvatske narodnosti. Saslušanjem svjedoka Slavice Gudlin i Dragice Žganjer nedvojbeno je utvrđeno da je optuženik u nazočnosti ovih osoba prijetio da će kao i ostali Hrvati iz Popovca ove svjedokinje biti likvidirane. Iz iskaza svjedoka Hertarić Stjepana, Šumiga Stjepana, Željka Jurčeca i Blešć Ivana nedvojbeno je utvrđeno da je III opt. iskoristivši svoju poziciju pripadnosti teritorijalnoj obrani navedene osobe fizički maltretirao što je imalo za rezultat kako njihovo tjelesno povređivanje, tako i stvaranje straha po njihov tjelesni i životni integritet. Svoju lojalnost okupacionoj vlasti III optuženi potvrđuje prijetnjama koje su upućene isključivo sumještanima Hrvatima iz Popovca. Koristeći svoj položaj i pripadnost jedinicama teritorijalne obrane III optuženi prilikom obilaska i kontrole rada Šumiga Stjepanu prijeti da će mu kliještima, vidno zataknutim za pojasom, izvaditi zube.

Izrečene prijetnje Šumiga je shvatio ozbiljno kao i očevidac tog događaja Jurčec Željko. Značaj prijetnje je tim veći jer je izrečena ubrzo nakon provedenog saslušanja Šumige i Jurčeca tijekom kojeg su bili teško fizički maltretirani, a posljedice takvog ispitivanja bile su jasno vidljive na njihovom tijelu, što je i III optuženi uočio.

Obzirom na medicinsku dokumentaciju i iskaze kako III opt. Berberovića tako i svjedoka Arnuš Dragana, Jakić Branislava, pa i I opt. Pavlovića provedeno je psihijatrijsko vještačenje III opt. Berberovića. Rezultati vještačenja su takvi da ne dovode u sumnju ubrojivost III opt. u vrijeme inkriminacije jer stalni sudski vještak dr. Željka Vukšić-Mihaljević nije u ponašanju navedenog optuženika pronašla obilježja delirantnog ili psihotičnog poremećaja. Shodno navedenom sudsko vijeće je zaključilo da je u inkriminiranom razdoblju III optuženi bio ubrojiv, a slijedom toga i da je mogao upravljati svojim postupcima i shvatiti značenje i posljedice svog činjenja, odnosno on je kaznenopravno odgovoran

Tijekom dokaznog postupka saslušani svjedoci u svojim iskazima iznosili su činjenice na temelju kojih je sudsko vijeće zaključilo da niti jednog trenutka nisu bili uključeni u bilo kakve ratne operacije na privremeno okupiranom području Baranje, niti su bili naoružani odnosno nosili vojnu odoru temeljem čega bi se moglo zaključiti da su bili pripadnici jedne od zaračenih strana u ovom oružanom sukobu. U tom svojstvu oni su uživali zaštitu Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba od 12.8.1949.g. (Dopunski protokol II) slijedom čega nisu smjeli biti podvrgnuti nasilju koji ugrožava njihov tjelesni ili mentalni integritet, niti okrutnim postupcima, mučenju i uzimanju kao talaca na području gdje se taj oružani sukob odigrao. Suprotno navedenom I,II i III optuženi u inkriminiranom periodu svjesno su poduzeli radnje i aktivnosti koje su upravo usmjerene u cilju kršenja odredaba čl. 4, čl. 5, čl. 13. i čl. 17. Ženevske konvencije o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Dopunski protokol II), a isto tako i suprotno odredbi čl. 51. st. 1, 2. i 3. Ženevske konvencije o zaštiti žrtava oružanih sukoba (Dopunski protokol I) iz kojih odredbi je vidljivo da civilno stanovništvo i građanske osobe ne smiju biti predmet napada, te je izričito zabranjeno da oni mogu biti podvrgnuti nasilju ili prijetnjama nasiljem čija je glavna svrha teroriziranje civilnog stanovništva.

Saslušani svjedoci koji su bili privođeni, ispitivani, te podvrgnuti fizičkom i psihičkom maltretiranju redom su civilne osobe. Suprotno sadržaju odredaba gore navedenih Ženevskih konvencija oni su bili izvrgnuti fizičkom i psihičkom zlostavljanju, ispitivanju, premlaćivanju i mučenju. Nekretnine i imovina mještana Popovca hrvatske narodnosti bila je izvrgnuta napadima iz streljačkog naoružanja i bacanju eksplozivnih naprava. Tjeranje na prisilni rad, prisila na uključivanje u teritorijalnu obranu i držanje u svojstvu talaca imala je isključivo za cilj zastrašivanje mještana Popovca hrvatske narodnosti. Aktivno učešće I, II i III optuženog u novoformiranoj okupacionoj vlasti bilo je usmjereno na onemogućavanje opstanka nesrpskog stanovništva na području Popovca što je rezultiralo masovnim iseljenjem Hrvata iz Popovca, a time su stvoreni svi uvjeti da mjesto Popovac i njegova okolina postanu etnički čisto srpsko područje. Slijedom navedenog u radnjama i ponašanju I opt. Pavlović Stojana, II opt. Urukalo Đure i III opt. Berberović Branka ostvaruju se sva bitna objektivna i subjektivna obilježja kaznenog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, pa su za navedeno kazneno djelo proglašeni krivima.

Slijedom navedenog sudsko vijeće nije prihvatilo obrane I, II i III optuženog jer su po sadržaju u suprotnosti s utvrđenim činjeničnim stanjem, nelogične su i neuvjerljive, te usmjerene na izbjegavanje kaznenopravne odgovornosti.

Odlučujući se o vrsti kazne sudsko vijeće smatra da se svrha izricanja kazne i svrha kažnjavanja u konkretnom slučaju može postići kaznom zatvora. Slijedom navedenog I opt. Pavlović Stojan je za učin kaznenog djela iz čl. 120. st.1. OKZ RH uz primjenu čl. 38. toč. 2 i čl. 39. st. 1 toč. 1 OKZ RH osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 3 godine, II opt. Urukalo Duro je za učin kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH uz primjenu čl. 38. toč. 2 i čl. 39. st. 1 toč. 1 OKZ RH osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 2 godine, a III opt. Branko Berberović za učin kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH uz primjenu čl.38. toč. 2 i čl. 39. st. 1 toč. 1 OKZ RH osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 1 godine i 6 mjeseci.

Pri odmjeravanju visine kazne sud je I optuženom od olakotnih okolnosti našao dosadašnju neosuđivanost, a posebno da je u određenim situacijama nekim pripadnicima nesrpske nacionalnosti na određen način pomagao da prebrode neke krizne situacije tijekom okupacije Baranje, da je tijekom postupka veći broj svjedoka komentirajući stvarne događaje mijenjalo svoj iskaz navodeći objektivne razloge koje je sud prihvatio, a što je išlo u korist I optuženom slijedom kojih je bitno umanjen stupanj njegove kaznenopravne odgovornosti. Opt. Pavlović je bio član Štaba Teritorijalne obrane, ali ne i komandant Štaba, pa kako takvu funkciju nije imao sudsko vijeće je u tom pogledu činjenično izmijenilo optužnicu u onom dijelu koji se odnosi na funkcije i ovlaštenja koja je stvarno imao u odnosu na ono što je navedeno u činjeničnom opisu optužnice. Pri utvrđivanju visine kazne od značaja je bio stupanj učešća I optuženog i njegov položaj u okupacionoj vlasti. Težina takvog protupravnog ponašanja mora se promatrati i kroz njegov autoritet koji je uživao kod sumještana srpske nacionalnosti. Gotovo se ništa nije moglo u selu dogoditi, a da se o tome nije potražio njegov savjet. Da je bio visoko pozicioniran u vlasti govori i činjenica da se oružje za naoružavanje Srba donosilo njegovoj kući odakle se dijelilo ostalima. To ukazuje da je I optuženi uzeo značajno aktivno učešće u provođenju okupacione vlasti, pa se njegova obrana ukazuje neuvjerljivom i nelogičnom, jer je u suprotnosti s utvrđenim činjeničnim stanjem. Sve to upućuje na zaključak da je I optuženi aktivno uzeo učešće u organiziranju i provođenju okupacione vlasti potpuno svjestan da je donošenjem i provođenjem takvih odluka postupio suprotno odredbama Ženevskih konvencija koje utvrđuju način postupanja prema civilima tijekom oružanog sukoba. U kritičnom periodu on je postupao suprotno sadržaju tih odredaba, pa je njegova kaznenopravna odgovornost utvrđivana na temelju osobnog sudjelovanja i doprinosa u provođenju okupacione vlasti. Otegotne okolnosti sud nije našao. Slijedom navedenog sud smatra da navedene okolnosti opravdavaju primjenu odredaba o ublažavanju kazne, te da će se takvom vrstom i visinom kazne postići svrha kažnjavanja, jer je ona primjerena stupnju kaznenopravne odgovornosti I optuženog i težini počinjenog djela kojom će se postići svrha specijalne i generalne prevencije.

Pri odmjeravanju visine kazne prema II optuženom sud je našao od olakotnih okolnosti neosuđivanost, socijalno stanje, nezaposlenost, te da je u pojedinim situacijama pojedinim osobama nesrpske pripadnosti pomogao u rješavanju problema tijekom boravka na okupiranom teritoriju Baranje. Otegotne okolnosti nisu nađene. Stupanj njegove kaznenopravne odgovornosti sud je procjenjivao kroz njegov osobni doprinos i učešće u okupacionoj vlasti. Temeljem saslušanih svjedoka nedvosmisleno je utvrđeno da je u njegovoj nadležnosti bila organizacija radne obaveze. Radovi su bili prisilni i bez naknade, a ne dragovoljni i rezultat organizacije civilnog života u Popovcu. Na radove su išli isključivo Hrvati što ukazuje na njihov obespravljeni položaj u mjestu. Značajnu ulogu II optuženi je imao i u zatvaranju Hrvata u Mjesni dom 1992.g. tijekom upada postrojbi HV u Baranju, kojom prilikom su Hrvati bili izloženi prijetnjama po njihov život. Sve to upućuje na zaključak da je II optuženi aktivno uzeo učešće u organiziranju i provođenju okupacione

vlasti potpuno svjestan da je donošenjem i provođenjem takvih odluka postupio suprotno odredbama Ženevskih konvencija koje utvrđuju način postupanja prema civilima tijekom oružanog sukoba. U kritičnom periodu on je postupao suprotno sadržaju tih odredaba, pa je njegova kaznenopravna odgovornost utvrđivana na temelju osobnog sudjelovanja i doprinosa u provođenju okupacione vlasti. Ipak analizirajući sve te okolnosti sud smatra da navedene okolnosti opravdavaju primjenu odredaba o ublažavanju kazne. Slijedom navedenog sud smatra ovu vrstu i visinu kazne primjerenom stupnju društvene opasnosti djela i stupnju kaznenopravne odgovornosti II optuženog kojom će se postići svrha kažnjavanja i svrha specijalne i generalne prevencije.

Odlučujući se o vrsti kazne prema III optuženom sud je od olakotnih okolnosti cijenio dosadašnju neosuđivanost, socijalni status, da je nezaposlen, te njegovo zdravstveno stanje obzirom da je psihijatrijskim vještačenjem utvrđeno da se radi o osobi kod koje su utvrđeni simptomi poremećaja ličnosti, zbog čega je u više navrata liječen u Zagrebu i Beogradu. Kaznenopravnu odgovornost III optuženog sud je procjenjivao kroz njegov osobni položaj i temeljem učešća i doprinosa u provođenju okupacione vlasti. On je takvog psihičkog statusa da se njime moglo lako manipulirati, slijedom čega je i imao ulogu pripadnika teritorijalne obrane i stražara u Štabu, bez ikakvih ovlaštenja. Njegovo učešće svodi se na izvršavanje privođenja mještana po nalogu pripadnika Štaba i u povremenom i pojedinačnom sudjelovanju u fizičkom i psihičkom zlostavljanju pripadnika nesrpske narodnosti. Iako je kod njega utvrđen vještačenjem psihički poremećaj ličnosti, ubrojiv je i kaznenopravno odgovoran. Ipak sve utvrđene i navedene okolnosti upućuju na potrebu primjene odredaba o ublažavanju kazne, koje su u odnosu na III optuženog i primijenjene. Otegotne okolnosti nisu nađene. Slijedom navedenog sud ovu vrstu i visinu kazne smatra primjerenom stupnju društvene opasnosti djela i stupnju kaznenopravne odgovornosti III optuženog, kojom će se postići svrha kažnjavanja, te specijalne i generalne prevencije.

Vrijeme koje su I, II i III optuženi proveli u pritvoru temeljem čl. 63. KZ uračunati će se u izrečenu kaznu zatvora.

Odluka suda o troškovima kaznenog postupka u odnosu na I, II i III optuženog temelji se na odredbi čl. 122. st. 3. ZKP.

U Osijeku, 7. srpnja 2009.g.

ZAPISNIČAR

Suzana Krizanović, v.r.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Damir Krahulec, v.r.

UPUTA O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv ove presude nezadovoljna stranka ima pravo žalbe u roku od 15 dana, računajući od dana primitka pismenog otpavka. Žalba se podnosi pismeno u 3 istovjetna primjerka putem ovog suda, a o njoj odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu.

D N A:

1. Županijsko državno odvjetništvo Osijek na br. K-DO-8/03.
2. I opt. Stojan Pavlović, Popovac,
V. Nazora 82.
3. II opt. Đuro Urukalo, Popovac,
V. Nazora 55.
4. III opt. Branko Berberović, Popovac,
I. Galinca Čice 40.
5. Branitelj Dubravko Marjanović, odv. iz Osijeka
6. Branitelj Sibila Jagar, odv. iz Osijeka
7. Branitelj Dubravka Pešo, odv. iz Osijeka

Za točnost otpisavka – ovlaštenu službenik
MIRJANA DELALIĆ